

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNIC KOLIČEVO

Nekaj slabše, večinoma pa boljše kot leto poprej

(K poročilu o poslovanju v letu 1975)

VEVČE, MAREC — Zadnje dni februarja je delavski svet pregledal poslovanje v letu 1975. Razpravljal je o poročilu za to leto in ga v celoti sprejel. Poročilo je obsegalo poglavje o proizvodnji, prodaji, o kadrih in seveda o finančnem stanju podjetja. Člani delavskega sveta so menili, da poročilo vsebuje vse prvine, ki prikazujejo poslovanje o preteklem poslovnem letu in da ni poročilo, kakor tudi poslovanje v danih razmerah ničesar očitati. Nasprotno, nekatera področja kažejo zadosti lepo sliko.

Proizvodnja

V primerjavi s prejšnjim letom je proizvodnja klasičnih papirjev narasla za 1,4 %, pri čemer imajo večji delež brezlesni papirji, medtem ko je bila potreba po izdelovanju srednje finih malo manjša. Od brezlesnih je bilo največ izdelanega univerzalnega tiskarskega papirja, ostali kot npr. pigmentirani, peresnolahki, bankpost, ciklostil, mehanografski, etiketni itd. pa so zastopani v količinah tja do 1000 ton. V zvrsti ednjefinih papirjev je bilo največ kulerjev in osnovnega papirja za izdelovanje tapet. 80 % papirja je bilo izdelanega v formatih, 20 % pa v zvitkih. Stopnja izkoriščanja papirnih strojev je v primerjavi z letom 1974 padla za 1,3 %. Največ zastojev je bilo zaradi mehanskih okvar strojev,

zaradi menjav sita in klobučevin, pa tudi pomanjkanje energije in surovin imata svoj prispevek k zmanjšanju opravljenih pogonskih ur. Problem se kaže v porastu izmeta. Vzrok temu so res dostikrat neustrezne surovine, pogostost menjav programa, vsekakor pa vpliva na to tudi osebni faktor, čemur bi se dalo najprej odpomoči.

Skladno s porastom povprečne gramske teže papirjev so se znižele hitrosti, vendar ne v sorazmerju. Gramatura je narasla za 10,8 %, brzina pa se je zmanjšala le 1,5 %.

Dobro je bilo gospodarjenje s snovnimi izgubami. Te so se pri vlakninah zmanjšale za 0,9 %, pri kaolinu pa 0,95 %.

Pri porabi vlaknin se je proizvodnja držala normativnih predpisov in ni bilo opaziti bistvenih odstopov, razen med uporabo celuloze listavcev in celuloze iglavcev. Nekaj pod normativom je bilo porabljene celuloze iz slame, kar pa je narekoval asortiman.

Premazanih papirjev smo izdelali za 1,4 % manj kot v letu 1974. Izdelana pa je bila približno enaka količina enostransko premazanih papirjev kot dvostransko.

Za 3,6 % se je zmanjšala izkoriščenost stroja, kar bi bilo v prihodnje nujno odpraviti.

Dosežena proizvodnja tapet v lanskem letu je znašala 1.277.488 rolic, s čimer bi pokrili kar

6.187.420 m² površine. Vzporedno pa je bilo napravljenih 61.580 zavitkov lepila za tapete »Veta«.

Proizvedeno je bilo 21.295 MWh električne energije.

Komercialna situacija

Stanje na tržišču se je bistveno razlikovalo od onega v letu 1974. Pod ugodnejšimi pogoji je bila možna dobava celuloze iz uvoza, ker na tujem tržišču ni bilo več črnohorzijanskih cen za celulozo. Vendar so uvoz celuloze urejevali uvozni ukrepi. Tudi domači dobavitelji so nam preskrbeli približno 5000 ton celuloze več kot leto poprej. Izvoz je namreč občutno padel. Zmanjšane uvozne možnosti so občutno prizadele preskrbo z rezervnimi deli, s strojno vprego in nekaterimi nujnimi kemikalijami. To je vplivalo na porast zastojev v proizvodnji, delno na nižjeto izdelkov in seveda na nižjo proizvodnjo.

Prodaja

Prodaja na domačem tržišču se je povečala na račun manjšega izvoza. Povpraševanje po naših

papirjih je bilo skozi celo leto večje kot pa možnosti proizvodnje. Zaloge papirja v nekaterih naših tovarnah so občutne, medtem ko je kvaliteta naših izdelkov poskrbela, da smo mogli vse prodati.

Izvoz je bil nižji za nad 1300 ton zaradi velike krize na tujem tržišču in zaradi pritiska in obvez do strani domačih kupcev.

Glede na strukturo prodaje proizvodov je bilo prodanih največ ofsetnih (46,5 %) in premazanih papirjev (31,7 %). Ostali papirji so bili udeleženi z 1 do 7 % glede na celotno prodajo. Za lastni obrat tapet je bilo izdelanega tudi nad tisoč ton surovega papirja za tapete.

Prodaja na domačem trgu je bila usmerjena s 53,7 % v Slovenijo, 11,2 % v Hrvaški, 16,3 % v Srbiji manj pa v ostale republike. Proizvodnja premazanih papirjev je od leta 1968 stalno narasla in lansko leto dosegla že številko 10.700 ton.

Celotno proizvodnjo so v glavnem pokupili grosisti (63 %), ostalo pa direktno grafična industrija in drugi direktni potrošniki.

Izvoz

Na evropskem trgu je bilo leta 1975 čutiti občutno zmanjšanje povpraševanja. S tem v zvezi se je znižal tudi jugoslovanski izvoz papirja. Jugoslovanski izvozniki niso mogli konkurirati. Cene na svetovnem trgu so bile izredno nizke, saj so v primerjavi s predhodnim letom padle za 80—100 %. Delno izboljšanje situacije je bilo v zadnjem tromesečju. Vseeno pa smo dosegli nad 2 milijona dolarjev izvoza. V glavnem papir in nekaj nad 50.000 rolic tapet. Celoten izvoz je bil realiziran na konvertibilnem področju.

Uvoz

Zaradi številnih omejitev je prišlo do radikalnega znižanja uvoza. Poznalo se je pri dobavi celuloze iglavcev iz uvoza ker te celuloze na domačem trgu ni dovolj. Še občutnejše pa je bil zmanjšan uvoz prepotrebni kemikalij, ki jih doma ne proizvajamo. Sem spadajo razna premazna sredstva, polnila in lepila.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z zadnjih sej delavskega sveta Papirnice Količevo

KOLIČEVO, MAREC — V zadnjih dveh tednih v februarju sta bili dve seji DS, 20. 2. in 27. 2. 1976. Seji sta bili precej pomembni, saj smo na njih odločali o važnih vprašanjih, kot so podpisi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter o zaključnem računu.

a) DS je sprejel sklep o podpisu samoupravnega sporazuma o nadomestilu v l. 1975 izpadlih transportnih dohodkov ZTP Ljubljana, kamor moramo nakazati okoli 200 starih milijonov.

b) Ne vemo še, kaj nam bi pomenil podpis samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje luške infrastrukture v letih 1976—1980 in sporazuma o združevanju sredstev za financiranje razvoja železnic od l. 1976 do 1980. S podpisom bomo še počakali, da nam bodo bolj jasni rezultati, ki bi jih podpis prinesel.

c) Pristopamo tudi k samoupravnemu sporazumu o nadomestilu v l. 1975 izpadlih dohodkov elektrogospodarstva, kamor bomo nakazali po ustreznih kriterijih 230 milijonov starih dinarjev.

d) Zagotoviti je treba boljšo povezavo med krajevnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami na njihovem območju. Odločili smo se, da bi tudi pristopili k financiranju krajevnih skupnosti in v ta namen odvedli v sklad za financiranje krajevnih skupnosti pri občinski skupščini 300 din na zaposlenega.

e) Vodja računovodstva je razložil predlog delitve dohodka po zaključnem računu za l. 1975. DS je ta predlog potrdil.

f) Predlagan je bil tudi plan sredstev namenjenih za reklamo in reprezentanco. DS je sprejel sklep, da se za l. 1976 odobri

300.000 din za stroške reklam in reprezentance.

g) Posebna pozornost je bila namenjena sprejemanju družbenega dogovora o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke ter o združevanju sredstev za skupno in splošno porabo v občini Domžale. O njem smo razpravljali že na eni izmed prejšnjih sej, vendar smo ugotovili, da prvi del, ki govori o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke ni v skladu s panožnim sporazumom, zato je bilo delavcem predlagano, da tega dela sporazuma na zborih ne sprejmejo. Tudi druge tovarne v občini se s tem niso strinjale, zato je bil izdelan novi predlog družbenega dogovora, tako, da daje podpisnicam proste roke pri odločanju o vprašanih določanjih o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Mi mislimo, da je novi predlog sprejemljiv v celoti, zato je DS sprejel sklep, da se delovna organizacija Papirnice Količevo vključuje v postopek za sklenitev tega območnega družbenega dogovora in posreduje njegov predlog v javno razpravo.

h) Potrdili smo slovenska delegata za inštitut za celulozo in papir: to sta tov. mgr. Vinko Šusterič iz tovarne Djuro Salaj, Krško in tov. ing. Ivan Velikogne iz Sladkogorske Sladki vrh.

i) Krajevni skupnosti Vir in Radomlje, s katerima imamo veliko stikov, saj stoji naša tovarna prav na njihovem področju, pripravljata načrte za izgradnjo kanalizacije. V odbor za izgradnjo kanalizacije smo izvolili tovariša Engelberta Ledererja, da bi nas v njem zastopal.

j) V teku je razprava o dopolnjenem družbenem dogovoru o načelih razvoja kadrovske politike v občini Domžale. DS se je odločil, da daje v razpravo predlog dopolnjenega družbenega dogovora o načelih za izvajanje kadrovske politike v občini Domžale, strokovna služba pa je zadolžena, da v izvečkih posreduje članom kolektiva bistveno vsebino predlaganih sprememb. Prvotni družbeni dogovor je bil objavljen v Občinskem poročevalcu dne 7. 10. 1975.

k) V poslovno skupnost zbiralcev in predelovalcev papirnih odpadkov smo izvolili ing. Marjana Velepca, za njegovega namestnika pa Rudija Bensa.

l) Tov. Brezavščku, ki je ponudil Papirnici Količevo kot upravičencu predkupne pravice v odkup svoje stanovanje, smo ponudbo zavrnil iz razlogov, da je cena tega stanovanja previsoka glede na starost in slabo izdelavo.

m) Delno smo tudi spremenili način izplačevanja dnevnic za potovanja v inozemstvo.

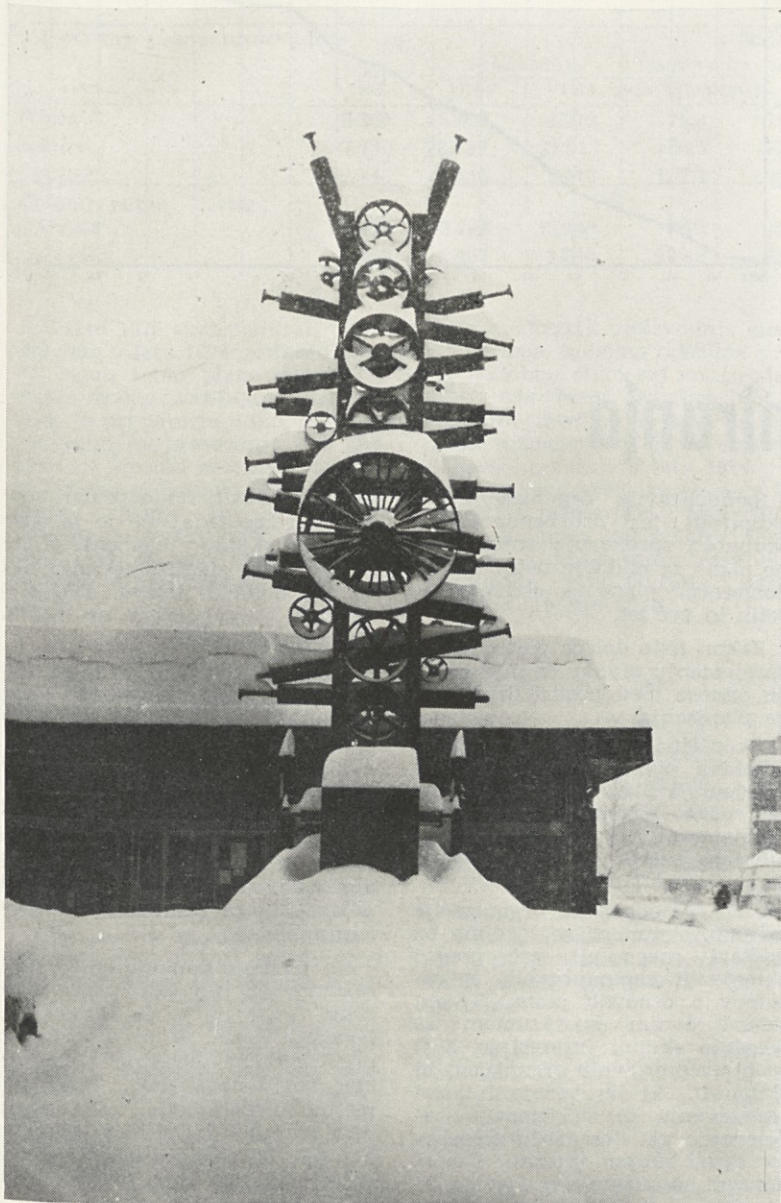
n) Za našo investicijo se zani- ma mednarodna banka iz Washingtona in nam je ponudila pripravljenost kreditiranja naše nove investicije KS III do zneska 140 milijonov. Pristojne službe bodo začele z razgovori z omenjeno mednarodno banko.

o) Na zadnji seji pa smo razpravljali o poslovnem poročilu skupaj z zaključnim računom.

Vodja računovodstva je razložil podatke iz tega poročila, v razlagi ga je dopolnil tudi tov. direktor. V diskusiji so sodelovali skoraj vsi člani DS in tudi ostalo vodstveno in vodilno osebje.

Na koncu pa je DS poslovno poročilo skupaj z zaključnim računom tudi sprejel in potrdil.

Mija Bizjak

Zimska podoba spomenika

Združene papirnice Ljubljana

Gibanje proizvodnje v mesecu februarju 1976

	februar 1976	Doseženo φ I-II. 1976 φ 1. 1975 = 100
Klasični papirji	79,3	86,0
Premazani papirji	103,2	98,6
Papir skupaj:	87,0	90,0
Lesovina	90,2	79,6
Tapete	109,8	108,3
Izvoz ton	125,7	101,0
Izvoz \$	87,5	71,7

Izkoriščanje zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

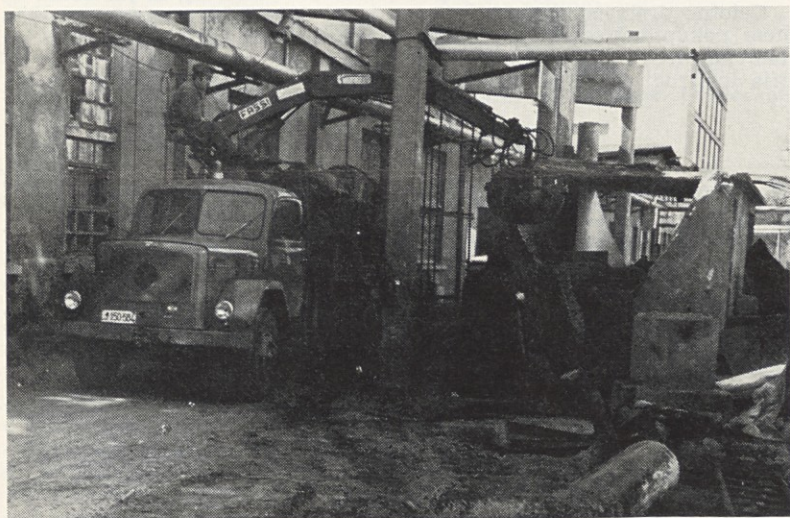
	Februar 1976	φ I-II. 1976	φ 1975
I. PS	95,0	91,2	89,9
II. PS	93,5	86,8	90,0
III. PS	82,8	85,1	86,3
IV. PS	84,8	84,4	90,1
Skupaj:	89,0	86,9	89,1
Premazni stroj	64,8	60,3	57,4
Izmet premazanih pap. %	16,16	13,31	18,93
Izmet premazanih pap. %	17,16	17,31	18,93

Tudi v mesecu februarju je bila proizvodnja papirja izredno nizka kot posledica visokih zastojev ter izrednega porasta izmeta.

Zaradi izpada toplotne so papirni stroji ob pomanjkanju pare stali skupno 169 ur, to pa pomeni izpad ca. 200 ton papirja. Zaskrbljujoč je nenehen porast izmeta iz meseca v mesec. Tako se je povečal izmet v februarju za 5 % glede na 1. 1975, v primerjavi na 1. 1974 pa za kar 7 %. Sestava proizvodnega programa je bila bolj ali manj običajna, ca. 60 % smo izdelali univerzalnih tiskarskih papirjev, od ostalih pa največ tapetnih papirjev, ciklostila, bankposta ter kulerjev.

Premazanih papirjev smo izdelali nekaj več kot v povprečju 1. 1975, vendar pa so prevladovali enostransko premazani papirji. Izmet je bil glede na preteklo leto nekoliko nižji, vendar je še vedno previsok glede na sestavo proizvodnega programa, saj smo zabeležili znatno več izmeta pri enostransko premazanih kot pri obojestransko premazanih papirjih.

Lesovine smo glede na majhne potrebe tudi izdelali malo. Obratovali smo le z enim od dveh brusilnikov.

Papirniška in brusilniška sedimentacijska lijaka sta se umaknila modernjšim napravam za lovljenje vlaken. (Na sliki: rušenje lijakov, v ozadju zgradba V. PS 9. 3. 1976.)

Z zadnjih sej delavskega sveta Papirnice Količevo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Glede nabave bi bilo omeniti, da je bilo na domačem trgu možno nabaviti 59 % celuloze, za ostalih 41 % pa se je bilo treba zateči k uvozu.

Kadri

Gibanje števila zaposlenih je bilo podobno kot v preteklih obdobjih. Na delo je bilo sprejetih 171 ljudi, odšlo pa jih je 95. Torej je le lahko trditi, da fluktuacija ni bila previsoka. Večje število sprejetih gre na račun priprave ljudi na nove proizvodne kapacitete. Največje razlike so v nižjih sistemizacijskih skupinah, do četrte. Pretežni del je odšel na podlagi pismenega sporazuma. 18 ljudi je odšlo v JLA. Povprečni stalež zaposlenih je znašalo 1090, odsotnost od dela je bila relativno visoka — 14,7 %. Od tega je znašala boleznina 5,09 %, dopusti 8 %, ostalo pa orožne vaje in podobno.

Izobraževanje je potekalo po predvidenem načrtu. Za strokovno izobraževanje je bilo potrošeno 408.123,45 din, za štipendije 127.730,00 din za vajeniške nagrade pa 86.816,10. Povprečni OD po ceniku in nad cenikom je bil za 17 % večji kot v letu poprej.

Nadaljevalni tečaj nemškega jezika

VEVČE, MAREC — Sedemnajstega oktobra lani se je na Vevčah začel začetni tečaj nemškega jezika. Z veliko željo po pridobitvi znanja tujega jezika, toda z dosti manjšo voljo, je začelo tečaj obiskovati nad 30 kandidatov. Res je, da je bila ovira za redni obisk pri nekaterih popoldansko delo, več pa je bilo takih, ki so vrgli puško v koruzo.

12 t. m. so začeli z nadaljevalnim tečajem, ki bo trajal 100 ur. Predavanja potekajo vsak ponedeljek in petek z začetkom ob 15. uri. Vpisanih je 14 obiskovalcev tečaja. Na prvem tečaju so tudi začetniki dobili precej osnov, tako da jim bo nadaljevanje učenja dosti olajšano. Seveda pa brez truda in pridnosti ne bo šlo.

Finance

V preteklem letu smo občutili umirjanje nestabilnosti. Potrošnja in s tem tudi inflacija ter likvidnost so se vračale v meje dovoljenega. Nekontrolirana potrošnja se je z ukrepi družbenih organov zmanjšala. Ti ukrepi, sprejeti v drugi polovici 1. 1974, so začeli delovati v letu 1975.

V panogi proizvodnja papirja smo v prvi polovici 1. 1975 pričakovali konec krize na tržišču surovin. S koncem krize smo beležili tudi močan padec cen celuloze v primerjavi z vrhuncem krize ob koncu leta 1974. Terjatve do kupcev so v letu dosegle svoj vrhunec z zneskom 151.312.293,00 din. Do konca leta so se polagoma znižale do 68.117.645,00 din na dan 31. 12. 1975. Torej opazen padec. S tem se je popravila tudi naša likvidnost.

V letu 1975 je bilo poslovanje uspešno. Ostanek dohodka znaša 18.901.798 din. Od ostanka dohodka smo namenili v

	din
a) poslovni sklad podjetja	9.167.952,00
b) sklad skupne porabe	5.000.000,00
c) lastni rezervni sklad	2.378.828,00
d) za samoupravne sporazume	1.944.500,00

V letu 1974 smo dosegli 31.883.619,00 din ostanka dohodka. Upošteva se samo kategorijo ostanka dohodka smo torej dosegli v letu 1975 slabši rezultat kot leto dni poprej. Boljšo sliko stanja dobimo ob upoštevanju amortizacije.

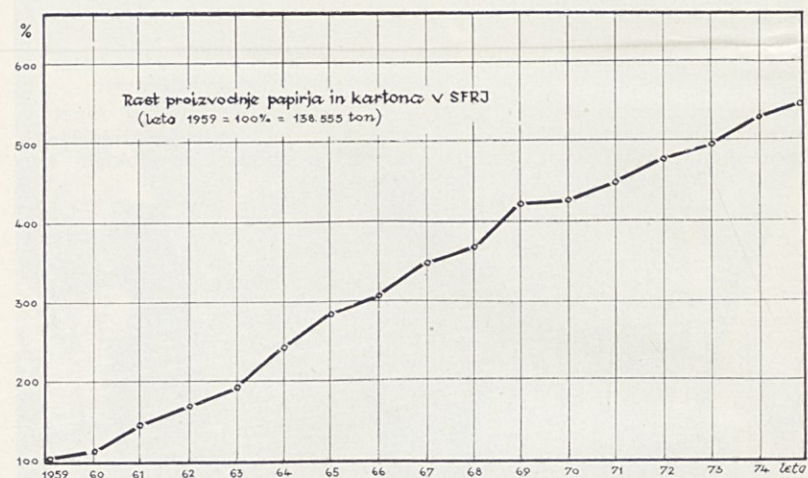
Obracunana amortizacija se je povečala v primerjavi z letom 1974. Sredstva amortizacije pomenijo namensko izločeni ostanek dohodka za investicijo. Z zakonom je predpisana minimalna stopnja amortizacije. V našem podjetju je amortizacija pospešena in na ta način se nam zmanjša ostanek dohodka.

Sredstva ustvarjene akumulacije so naslednja:

	1974	1975	Indeks
Del ost. doh. za posl. sred. podj.	18.824.515	4.501.486	24
Amort. minim. stopnje	13.335.456	16.375.492	123
Amort. pod minim. stopnjo	31.200.827	46.533.573	149
Akumulacija:	63.360.798	67.410.551	106

Od leta 1974 je akumulacija porasla samo za 6 %. Ob precej višji stopnji inflacije to pomeni, da nam rast akumulativnosti pada. Če ocenjujemo uspeh podjetja na podlagi te kategorije smo dosegli relativno slabši uspeh kot leta 1974.

Z doseženo akumulacijo bomo dokončali investicijo v V. papirni stroj in vložili sredstva v Matroz, Sremska Mitrovica, Djuro Salaj — Krško, v plinsko omrežje in v manjši meri v male investicije.

Novosti v sistemu planiranja

VEVČE, MAREC — V začetku februarja je skupščina SFRJ sprejela nov zakon o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije. Novi zakon vsebuje določbe o enotnem sistemu planiranja, ki se spodaj začne v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, se povezuje preko občin ter se konča na ravni republike in federacije.

Novi zakon je za nas pomemben predvsem zato, ker določa pravice in obveznosti organizacij združenega dela v sistemu družbenega planiranja. Poleg tega novi zakon določa tudi način sprejemanja planov v organizacijah združenega dela.

Uvodoma je v zakonu ugotovljeno, da z družbenim planiranjem delovni ljudje zagotavljajo ekonomsko in družbeno kontrolo nad celotno družbeno reprodukcijo ter nad pogoji, sredstvi in rezultati združenega dela, ugotavljajo uresničevanje pravice do dela z ustreznimi sredstvi, usklajevanje odnosov v razvoju gospodarstva in družbe ter materialnih propor-

cev v celotni družbeni reprodukciji, zagotavljajo obvladovanje stihijskega delovanja trga in razvojnih neenakomernosti, ki so se sicer uveljavljale pri pogojih dela in pridobivanju dohodka. Končno se z družbenim planiranjem zagotavljajo čim bolj ugodni pogoji za razvoj proizvodnih sil družbe in produktivnosti dela ter za nenehno izboljševanje materialnih in drugih življenjskih razmer.

Delovni ljudje uresničujejo družbeno planiranje v temeljnih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih (to so samoupravne organizacije in skupnosti) ter v družbenopolitičnih skupnostih (to je v občini, republiki in federaciji).

Na kakšen način delovni ljudje uresničujejo svojo pravico in dolžnost planiranja? To uresničijo na ta način, da sklepajo **samoupravne sporazume** o osnovah planov samoupravnih organizacij in skupnosti (OZD, SIS in krajevnih skupnosti) ter **dogovore** o osnovah planov družbenopolitičnih skupnosti (občina, republika, federacija) da te plane sprejemajo

in da nastopajo z ukrepi in akcijami za njihovo uresničevanje.

Temeljni predmet družbenega planiranja je celotni proces reprodukcije, zlasti pa ustvarjanje dohodka in razpolaganje s celotnim dohodkom, združevanje tekočega in minulega dela ter dohodkovni odnosi v celoti.

Za pripravljanje plana in odločanje o njem se TOZD v materialni proizvodnji povezujejo, združujejo in planirajo skupaj z vsemi, ki s svojim delom pri skupnem proizvodu sodelujejo v ustvarjanju dohodka. S planiranjem se določajo tudi medsebojni odnosi pri skupnem delu v materialni proizvodnji ter pogoji in merila za delitev dohodka, ki je bil dosežen s skupnim delom.

Temeljni načeli pri družbenem planiranju sta: načelo sočasnega planiranja, ki pomeni, da vsi nosilci družbenega planiranja istočasno pripravljajo plane in jih med seboj usklajujejo, ter načelo kontinuiranega planiranja, s katerim je mišljeno to, da morajo nosilci družbenega planiranja nenehno analizirati in predvidevati svoj razvoj in vselej imeti plane in programe za delo in razvoj.

Samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične skupnosti sprejemajo srednjeročne plane za obdobje petih let ter dolgoročne plane za obdobje desetih in več let.

Zakon nato določa postopek pri sprejemanju planov in medsebojne odnose med nosilci družbenega planiranja.

Skupščina SFRJ določi s svojim odlokom obdobje, za katero se sprejemajo plani ter čas, ko naj se začne priprave za njihovo sprejemanje. Na ta način se uresničujejo načela sočasnega planiranja.

Plan samoupravne organizacije oziroma skupnosti se sprejme na podlagi enega ali več poprej sklenjenih samoupravnih sporazumov o osnovah plana. S tem samoupravnim sporazumom se določajo skupni interesi in cilji vseh samoupravnih organizacij in skupnosti, ki jih vežejo interesi združevanja in vzajemnega sodelovanja pri doseganju dohodka ter drugi skupni interesi. Samoupravni sporazum o osnovah plana sklepa za posamezno TOZD njen delavski svet. Delavski svet

pa sme skleniti samoupravni sporazum samo tedaj, če je ta sporazum v skladu z elementi za samoupravno sporazumevanje, ki so jih določili delavci TOZD z osebnim izjavljanjem na način, ki ga določa statut.

Postopek v TOZD je torej naslednji: najprej delavski svet sprejme sklep o pripravljanju plana TOZD in elemente za samoupravno sporazumevanje o osnovah plana, nato delavci z osebnim izjavljanjem (na zborih) določijo smernice za plan TOZD in elemente za sklepanje samoupravnih sporazumov, končno pa delavski svet samoupravni sporazum sklene.

Na podlagi samoupravnih sporazumov o osnovah plana pripravi organ, ki je po sklepu delavskega sveta za to odgovoren, predlog plana temeljne organizacije združenega dela. Plan temeljne organizacije združenega dela sprejme delavski svet, vendar šele po tem, ko ga je poprej sprejela večina vseh delavcev na način, ki ga določa statut.

J. M.

Povzetek finančnega poročila za leto 1975

KOLIČEVO, MAREC — V letu 1975 so se pogoji poslovanja za pretežni del gospodarskih organizacij zaostri v primerjavi z letom 1974.

Ti zaostreni pogoji so se odrazili na možnost ustvarjanja dohodka tudi v naši delovni orga-

nizaciji predvsem pa je odpadla možnost povečanja dohodka z zvišanjem cen naših izdelkov.

Zaradi pogojev, ki so prevladovali v proizvodnji in pa na trgu smo dosegli naslednji dohodek in njegovo strukturo ter delitev:

	Plan 1975	1974	1975	$\frac{1975}{1974}$	$\frac{R\ 1975}{P\ 1975}$
Celotni dohodek	304.726	257.220	301.029	117	98.8
Porabljena sredstva	167.284	140.624	163.864	117	98.0
Amortizacija	18.248	17.298	20.151	116	110.4
Dohodek	119.202	99.298	117.014	118	98.2
Družbene obveznosti	19.376	19.006	21.982	116	113.4
Osební dohodki	44.040	36.709	46.506	127	105.6
Ostanek dohodka	55.587	43.583	48.526	111	87.3

Iz tabele vidimo, da smo kljub težavam, ki smo jih imeli, presegli lanskoletne rezultate, vendar pa plana, ki smo ga postavili na začetku leta 1975, nismo dosegli. Celotni dohodek, porabljena sredstva in dohodek so skoraj za 2 % nižja od plana, medtem ko ostanek dohodka zaostaja kar za 12,7 odstotkov za planiranim. Amorti-

zacija, družbene odgovornosti in osebni dohodki pa so presegli planirano višino.

Ker se je v primerjavi z letom 1974 ostanek dohodka povečal manj kot celotni dohodek, znaša njegov delež v celotnem dohodku v letu 1974 16,9 %, v letu 1975 pa 16,1 %.

Celotni dohodek smo ustvarili na sledeči način:

	1974	%	1975	%	$\frac{1975}{1974}$
Dohodek iz prodaje izdelkov	248.145.191	96.5	283.853.771	94.3	114.5
Dohodek iz prodaje odpadkov	845.287	0.3	1.659.582	0.6	196.3
Dohodek iz druge realizacije	5.067.707	1.9	8.729.715	2.9	172.2
Dohodki od obresti	1.144.257	0.4	1.107.134	0.4	96.7
Izredni dohodki	1.230.833	0.6	3.175.698	1.1	258.0
Poprav. fin. rezultata	786.790	1.3	2.502.856	0.8	318.1
Skupaj:	257.220.065	100	301.028.758	100	117.0

Največji del dohodka smo ustvarili s prodajo naših izdelkov. Največji porast glede na leto 1974 pa opazimo pri izrednih dohodkih ter popravku finančnega rezultata, ki predstavljata čisti dohodek, medtem ko je dohodek od prodaje izdelkov, odpadkov in

druge realizacije približno enak stroškom, ki so potrebni za realizacijo tega blaga.

Ustvarjen dohodek je odvisen od količine prodanih izdelkov in cen, prodana količina pa od proizvedene in prodajnih pogojev in faktorjev, ki nastopajo na tržišču.

Izvršitev plana proizvodnje:

	Plan 1975	Proizvodnja 1974	1975	Proizvodnja 1975	plan 1975	1975	proizv. 74
Papir	6.269	5.642	4.718	75.3	83.6		
Karton	27.782	28.539	27.913	100.5	97.8		
Lepenka	2.443	2.613	2.617	107.1	100.2		
Skupaj papir, karton, lepenka	36.494	36.794	35.248	96.6	95.8		
Lesovina	3.119	3.407	3.240	103.9	95.1		

V letu 1975 smo planirali manj, kot smo v letu 1974 proizvedli, toda kljub temu plana nismo dosegli, močno zaostajanje za planom je pri papirju, tako, da kljub majhnim % preseganja pri kartonu in lepenki celotna proizvodnja plana ni dosegla. Vzroki: preveliki zastoji in spremenjen asortiman proizvodov. Glede na leto 1974 pa smo presegli proizvodnjo le pri lepenki in še to za 0,2 %.

Pri realizaciji proizvodnje glede na prodano količino opazimo precej podobno sliko, saj smo prodali 4,7 % ton manj izdelkov kot v letu 1975 medtem ko smo pri denarni realizaciji za 14 % presegli denarno realizacijo leta 1974.

Porabljena sredstva so se v letu 1975 v primerjavi z letom 1974 povečala manj kot celotni dohodek in v posameznih sestavnih elementih predstavljajo dokaj različno stopnjo rasti:

	1974	1975	$\frac{1975}{1974}$
Porabljeni material	130.941.507	145.629.429	111.2
Amortizacija	17.297.620	20.151.063	116.5
Izredni izdatki	1.605.778	1.758.639	109.5
Pop. fin. rezultata	2.710.174	5.646.294	203.3
Ostalo	5.366.814	10.829.508	201.8
Skupaj:	157.921.993	184.014.933	116.5

Terjatve do kupcev so konec leta 1974 vezale kar 62,7 % vseh sredstev, konec leta 1975 pa le 39,3 odstotkov. V letu 1974 so imele terjatve do kupcev tendenco rasti, ki se je nadaljevala tudi v I. polovici leta 1975, in so v maju dosegle rekorden obseg 94.062.963 din, nato pa je prišlo do postopnega zmanjševanja. Takšna situacija nihanja terjatev pa ni značilna le za našo delovno organizacijo, ampak je bil to več ali manj splošni pojav.

Vezava sredstev, ki jo računamo s povprečnimi letnimi terjatvami je bila za zadnja leta naslednja:

leta 1971	114 dni
leta 1972	117 dni
leta 1973	85 dni
leta 1974	80 dni
leta 1975	99 dni

Na likvidnost pa poleg terjatev vplivajo še drugi činitelji kot so investicijske naložbe, družbene

obveznosti, povečanje obsega proizvodnje itd.

Razlika med stanjem naših terjatev in naših obveznosti do dobaviteljev na dan 31. 12. 1975 je naslednje:

Kupci	45.296.424 din
Dobavitelji	30.947.212 din
Razlika:	14.349.212 din

Potrebno je tudi poudariti, da so družbene obveznosti od leta 1972 naraščale z izredno hitrim tempom. V letu 1975 so zakonske obveznosti znašale 17.515.582 din kar je 18 % več kot v letu 1974, pogodbene obveznosti pa 4.466.472 din, kar je 7,1 % več kot v letu 1974. Med pogodbenimi obveznostmi zavzemajo obresti za najete kredite kar 3.069.103 din.

KOLIČEVO, MAREC — V skladu z samoupravnim sporazumom o najmanjšem obveznem obsegu zdravstvenega varstva v SR Sloveniji se je s 1. II. 1976 prispevek uporabnikov k stroškom zdravstvenega varstva v celoti spremenil. Te spremembe obravnava samoupravni sporazum v členih od 46 do 50 in z njimi seznanjamo delavce — zavarovance.

46. člen
Delovni ljudje, združeni v zdravstvenih skupnostih, enotno dogovorijo v SRS oblike zdravstvenega varstva, za katera uporabniki tudi neposredno prispevajo k stroškom zdravstvenega varstva, najmanjšo višino ter oporositve plačevanja teh prispevkov.

47. člen
Uporabniki zdravstvenega varstva plačujejo prispevek k stroškom za naslednje zdravstvene storitve in pripomočke:

1. 10 dinarjev za zdravila, pomožni in sanitetni material ob prevzemu v lekarni na recept, če je cena posameznega zdravila nižja od 10 dinarjev, plača uporabnik zdravilo v celoti,

2. 40 dinarjev — za vsak prvi obisk zdravnika na domu, ki je opravljen na zahtevo uporabnika,

3. a) 20 dinarjev — za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku — specialistu, razen za preglede v dispanzerjih,

b) 40 dinarjev — za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku — specialistu, če uporabnik ne predloži napotnice, kadar je ta predpisana s statutom zdravstvene skupnosti,

4. 30 dinarjev — za prevoz z rešilnim ali drugim posebnim vozilom,

5. a) 100 dinarjev — za protezo, ortotične pripomočke, aparat za ekstenzijo, prosto stoječi posteljni trapez in invalidski voziček, če zavarovana oseba dobi v uporabo že rabljen aparat za ekstenzijo, prosto stoječi posteljni trapez ali invalidski voziček, ne prispeva k stroškom,

b) 150 din — za ojačevalni slušni aparat in za aparat za omogočanje glasnega govora,

c) 60 din — za kontaktna stekla in lasuljo

d) 250 din — za ortopedske čevlje

e) 60 din — za pripomočke za oči

f) 100 din — za kilne pasove

g) 20 din — za berglje

h) 100 din — za nepodložene usnjene rokavice, estetske rokavice, za protezo, navleke za krn po amputaciji, gumijasto žimnico,

i) 30 din — za razprševalnik ali inhalator.

6. V zobozdravstvu:

Ustaviti se moramo tudi pri zaposlenih in njihovih osebnih dohodkih. Število zaposlenih se je v letu 1975 gibalo od 697 do 705, povprečno število zaposlenih pa se je v letu 1975 povečalo za 1,6 odstotkov glede na leto 1974.

Bruto osebni dohodki predstavljajo pomemben delež v sestavi dohodka. V letu 1974 so predstavljali 37 % ustvarjenega dohodka, v letu 1975 pa se je njihova udeležba povečala na 39,7 odstotkov dohodka, posledica je, da so osebni dohodki naraščali hitreje, kot pa dohodek podjetja. Z osebnimi dohodki nismo preko- račili mase, ki jo določa samoupravni sporazum. V letu 1975 smo izplačali bruto osebne dohodke v višini 45.715.298 din, kar je za 26 % več kot v letu 1974.

	din
za vsako polno prevleko	110,00
za vsako estetsko prevleko	130,00
za vsako krono (z zatičkom)	160,00
za vsak člen (v mostičku)	70,00
za vsak inlax	65,00
za vsako nadomestitev fasete, cementiranje stare prevleke, demontažo prevleke ipd.	20,00
za vsako totalno protezo	230,00
za vsak obturator	40,00
za vsako parcialno protezo	290,00
za vsako opornico	280,00
za totalno protezo po Meistu	350,00
za vsak jahač ali gred	55,00
za vsak fiksni ortodontski aparat	280,00
za vsak snemni ortodontski aparat	135,00
za vsako reparaturo, prilagoditev, podložitev ali reokluzijo stare proteze	35,00
za vsako visil protezo	405,00

7. 5 din — za neobvezna cepljenja

V primeru upravičenega uveljavljanja zdravstvenega varstva v tujini prispevajo uporabniki 30 odstotkov cene zobozdravstvenih storitev in pripomočkov ter 20 % cene zdravil.

48. člen

K stroškom za zdravstvene storitve in pripomočke iz prejšnjega člena tega sporazuma uporabniki ne prispevajo:

1. kadar uveljavljajo pravice iz najmanjšega obveznega obsega zdravstvenega varstva,

2. kadar uveljavljajo pravice iz zdravstvenega varstva za primer nesreče pri delu ali obolenja za poklicno boleznijo,

3. uživalci stalnih družbenih denarnih pomoči, stalnih priznavalnih, pokojnin v starstvenim dodatkom in kmetje, ki jih zdravstvena skupnost iz socialnih razlogov oprosti plačila prispevkov za zdravstveno varstvo.

49. člen

K stroškom za zdravstvene storitve in pripomočke iz 47. člena tega sporazuma uporabniki ne prispevajo tudi:

1. za prevoz z rešilnim ali drugim posebnim vozilom, če je po odredbi zdravnika, ki zdravi upravičenca, zaradi iste bolezni potreben večkratni prevoz, razen za prvi prevoz,

2. za vrečice za vodo, pasove z vrečico za blato ali sterilne holostome po operacijah, endotratealne kanile, stalne katetre, brizgalke za injekcije in za umetno dojko po operaciji malignega obolenja,

Samoupravne interesne skupnosti so v letu 1975 od bruto izplačanih dohodkov sprejele 13.417.477 din, kar je za 24 % več kot v letu 1974.

Neto osebni dohodki so se v letu 1975 povečali za 26,7 % in so znašali 32.297.821 din, povprečni osebni dohodek zaposlenega pa je v Papirnici Količevo za leto 1975 znašal 3850 din.

Če v letu 1975 plana nismo dosegli, se bomo morali v prihodnje bolj potruditi, napeti vse sile in ravnati v skladu s stabilizacijsko politiko, ki jo narekuje gospodarski razvoj, pa tudi nova investicija KS III bo zahtevala veliko gospodarnije ravnanje s sredstvi, ki jih imamo in ki jih bomo ustvarili.

3. za protezo, ortotične pripomočke, aparat za ekstenzijo, prosto stoječi posteljni trapez, invalidski voziček, kilni pas, berglje, nepodložene usnjene rokavice, estetske rokavice za protezo, navleke zakrn po amputaciji in gumijasto žimnico — osebe po dvojni ali večkratni amputaciji udov nad zapestjem ali nad gležnjem in osebe, ki imajo paraplegijo, triplegijo ali tetraplegijo,

4. otroci po dopolnjenem 15. letu starosti, če so nezmožni za samostojno življenje in delo po predpisih o invalidskem zavarovanju, in sicer za zdravstvene storitve in pripomočke iz 1., 4., 5. in 6. točke 47. člena tega sporazuma,

5. vojaški invalidi, imetniki Partizanske spomenice 1941, udeleženci NOB pred 9. 9. oz. 13. 10. 1943, borci španske revolucionarne vojne 1936—1939, borci za severno mejo, odlikovanci z redom narodnega heroja, z redom Karadjordjeve zvezde z meči, z redom belega orla z meči in zlato medaljo Obilica, in sicer za zdravila.

50. člen

Zdravstvene skupnosti SR Slovenije na podlagi usklajenega predloga vsako leto dogovorijo ob sprejemanju programov in financiranja zdravstvenega varstva konkretno višino prispevkov uporabnikov k stroškom za posamezne oblike zdravstvenega varstva.

Delovni ljudje in občani lahko v zdravstvenih skupnostih dogovorijo tudi višje prispevke k stroškom za posamezne oblike zdravstvenega varstva, kot so sprejete na podlagi tega sporazuma, če je to strokovno in družbeno utemeljeno.

Dopisujte

v »Naše delo«

Na Sladkem vrhu gradijo VI. PS

VEVČE, MAREC — Znano je, da je bila tovarna papirja na Sladkem vrhu že tik pred prenehanjem. Kolektiv je ubral pravo pot in rast tovarne se je začela. Danes predstavlja enega vzornih, dobro stoječih organizacij združenega dela.

Ob koncu leta 1975 so pričeli s tretjo fazo rekonstrukcije. Sem ne spada samo gradnja VI. PS, ampak tudi nove remontne delavnice, gasilski dom, skladišče izdelkov in temelji parnega kotla. Sredstva za gradnjo teh objektov imajo zagotovljena. Halo za VI. PS so že začeli graditi, gradnja ostalih objektov pa je tudi terminsko določena.

S. R.

Samoupravna stanovanjska skupnost

Potrditel prednostne liste za razdelitev stanovanj družbene pomoči

VEVČE, MAREC — Na sejah skupščin posameznih stanovanjskih skupnosti občin Ljubljana, ki so bile v pričetku letošnjega leta, so bile obravnavane občinske prednostne liste za razdelitev stanovanj družbene pomoči. Ker pa so se vse Ljubljanske samoupravne stanovanjske skupnosti dogovorile, da se na območju Ljubljane ta problematika enako in solidarnostno rešuje, je skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljane na svoji četrti redni seji dne 1. marca 1976 obravnavala celotno prednostno listo Ljubljane in jo tudi sprejela. Ta prednostna lista pomeni v bistvu zbir posameznih občinskih prednostnih listin. Na prvi natečaj za pridobitev družbenih najemnih stanovanj se je prijavilo preko 3000 prosilcev. Od vseh prijavljenih vlog se je ugotovilo, da je upravičenih prosilcev 2503, od tega 1736 iz vrst delavcev z nižjimi dohodki, 379 iz vrst invalidov. V občini Ljubljana Moste-Polje se je prijavilo 521 kandidatov.

V letošnjem letu se predvideva razdelitev 1300 stanovanj, le-ta pa se bodo razdeljevala:

- 850 stanovanj delavcem z nizkimi dohodki
- 200 stanovanj mladim družinam
- 250 stanovanj upokojencem in invalidnim občanom.

Na podlagi navedenega lahko ugotovimo, da so s svojo kandidato za pridobitev družbenega najemnega stanovanja iz tega naslova uspeli tudi štirje člani naše delovne organizacije. S to ugotovitvijo pa nikakor ne moremo biti zadovoljni. Smatramo namreč, da je v naši delovni organizaciji veliko delavcev, ki bi prav gotovo tudi uspeli pridobiti stanovanje iz naslova družbene pomoči, vendar se niso odločili za kandidaturu. Po drugi strani pa od delovne organizacije ob vsaki priliki pričakujejo dodelitev stanovanja.

Stanarine v letu 1976

Samoupravne stanovanjske skupnosti že od pričetka svojega delovanja obravnavajo perečo problematiko stanarin. Neurejenost razmer na tem področju povzroča velike težave pri vzdrževanju stanovanjskega fonda. Vsled tega naj bi samoupravne stanovanjske skupnosti vložile vse napore, da se v smislu resolucije v doglednem času preide na stroškovne stanarine. Vendar, ker še ni dokončno urejeno točkovanje iz leta 1973 je samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana sprejela sklep, da se stanarine zadrže na nivoju iz leta 1975.

Problematika v zvezi s prispevkom lastnika stanovanja kot posameznega dela stanovanjske hiše k stroškom vzdrževanja stanovanjskih hiš.

Na področju delovanja samoupravnih stanovanjskih skupnosti v Ljubljani je prav gotovo še veliko nerešenih oz. nepopolno

rešenih zadev. Prav gotovo pa od vseh teh najbolj izstopa problem odnosov etažni lastnik stanovanja — podjetje za vzdrževanje hiš — hišni sveti — samoupravne stanovanjske skupnosti. Zaradi neurejenih odnosov na tem področju ima podjetje za vzdrževanje stanovanjskih hiš (v Ljubljani — Staninvest) velike težave pri vzdrževanju hiš. Kot je znano, Staninvest upravlja s tistimi stanovanjskimi hišami (razen stanovanjskega fonda JNA) oz. stanovanjske hiše, kjer je vsaj eno stanovanje (ali poslovni prostor) družbena lastnina, medtem ko so ostala v lasti občanov. In ravno v teh tako imenovanih »mešanih« stanovanjskih hišah se poraja vrsta problemov zaradi neplačevanja prispevkov etažnih lastnikov za tekoče in investicijsko vzdrževanje oziroma zaradi nerednega plačevanja. Ob navedenem pa ni nikakor mišljeno, da so edini krivci za tako stanje etažni lastniki. Na seji ljubljanske stanovanjske skupščine je bil ta primer prikazan z vseh strani. Vsekakor dobi človek občutek, da Staninvest ni na tem področju naredil vsega kar bi lahko. Predvsem bi mu lahko (skupaj s stanovanjskimi skupnostmi) očitali, da niso skušali priti z etažnimi lastniki stanovanj v neposreden kontakt, da etažnim lastnikom ni bil pojasnen namen njihovih prispevkov in njegova delitev. Prepričani smo lahko, da če bi bilo to storjeno, bi bilo mnogo manj problemov saj lahko trdimo, da je večina etažnih lastnikov razumnih ljudi, ki razumevajo, da je potrebno in edino pravilno vzdrževati skupne dele stavb tudi z njihovim ustreznim prispevkom. Če pa pri tem hočejo vedeti zakaj in kako se bo njihov dinar trošil, imajo na to polno pravico in jih zaradi tega nikakor ne bi smeli obsojati.

Zaradi nerešenih vprašanj na tem področju oziroma zaradi neplačevanja prispevka etažnih lastnikov stanovanj pa problemi v zvezi z vzdrževanjem hiše rastejo. Če pogledamo podatke o nepopravnih obveznostih etažnih la-

Francoska proizvodnja in potrošnja papirja

V tem letu bo francoska potrošnja papirja predvidoma dosegla 5,4 milij. ton, proti 4,86 milij. ton v preteklem letu. Za zagotovitev zadostnih količin bodo morali povečati uvoz za 350.000 ton na 1,45 milij. ton papirja. Istočasno je predvideno povečanje izvoza za 25 % od 520.000 na 650.000 ton. Proizvodnja papirja se bo letos povečala za 12 % od 4,1 na 4,6 milij. ton, kar je za to panogo izredno visok odstotek povečanja, ki bo v naslednjih letih zopet dosegel le povprečno kvoto 6 do 7 %, doseženo v razdobju 1968 do 1974.

Vir: Nachrichten für Aussenhandel 37, 23. 2. 1976

stnikov v Ljubljani vidimo, da te nenehoma naraščajo in so 31. 12. 1975 znašale 10.212.178,25 din, medtem ko je bilo stanje 31. 12. 1974 6.132.666,45. Za območje naše občine: 1975 — 716.242,43 in 1974 — 624.694,63.

Da se tako stanje čimprej popravi — nastaja škoda ne le na račun etažnih lastnikov temveč tudi družbena škoda — je samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana zavzela stališče, da naj skupščina mesta Ljubljane v najkrajšem času sprejme odlok, ki bo urejal ta razmerja. Istočasno morajo pa vse stanovanjske skupnosti skupaj z Staninvestom poskrbeti, da se z etažnimi lastniki navežejo neposredni stiki in da se ta problematika rešuje po samoupravni poti.

Niko Potočnik

Konec februarja 1976 so pritrdili na bivši DD dva nova napisa: »Papirniška restavracija« in »Kulturni dom«. Upajmo, da bosta oba napisa resnična (Foto: C. Zupančič)

Koliko smo že zgradili?

VEVČE, MAREC — Stanovanjsko vprašanje rešujemo, vendar po logičnih sklepanjih in naraščanju prebivalstva skoraj gotovo nikdar ne bo rešeno do zadnjega interesenta. Člani našega kolektiva so se zatekli k več načinom gradnje, največ pa jih gradi združeno v Zg. Kašlju.

Kako daleč so z gradnjo, kakšne težave imajo in kako združujejo delo, nam je povedal eden od graditeljev — Miljenko Rigler, samostojni referent za elektrotehniko. Takole pravi:

»S prihodom toplejšega vremena bo znova oživilo gradbišče v Zg. Kašlju, kjer grade naši delavci 55 vrstnih hiš v soseski MS 8/3. V gradnji je že 47 objektov, od tega jih je pod streho že 38. Nekateri »najhitrejši« graditelji, ki hite z vselitvijo pa že polagajo električno in vodovodno instalacijo.

Od komunalnih naprav je že izgotovljena kanalizacija ter razpelo vodovodno in plinsko omrežje. Slednje je potrebno še povezovati s plinsko postajo v Zalogu. Sedaj so v teku pogovori s podjetjem za urejanje stavbnih zemljišč Sosesko in Elektro Ljubljana za dokončanje elektro-razvodnega omrežja. Transformatorska postaja TP 2 je že postavljena, potrebno pa je še položiti kable do posameznih objektov, kar upamo, da bo do konca pomladi urejeno, kajti prvi graditelji se nameravajo letos vseliti v svoje nove domove. Zaradi lažje organizacije in izvajanja gradnje je bila oživiljena že obstoječa stanovanjska zadruga »Dom«, vendar so zaradi spremenjenih zakonskih predpisov o stanovanjskih zadrugah nastale težave pri registraciji zadruga na Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani. Po novih predpisih mora imeti zadruga svoj statut in ustanovitveno pogodbo ter mora biti registrirana na Okrožnem gospodarskem sodišču kot vsaka OZD. Ustmeno zagotovilo, da bo naša zadruga na sodišču kmalu registrirana že imamo, ker smo že predložili vse za registracijo potrebne dokumente. Sedaj čakamo samo še na pismeno obvestilo, da je sodišče izvršilo registracijo.

Zadruga kot taka sicer že obstaja in deluje ter ima tudi vse organe upravljanja, ki so predpisani s statutom. Ker pa ni pri sodišču registrirana, ima zadruga težave pri izvajalcih raznih del, ker ni pravna oseba. Zaradi tega lahko za sedaj posluujemo le kot organizirani individualni graditelji. Po številu graditeljev je sedanja zadruga največja, zato je bilo delo na gradbišču nemogoče organizirati po vzoru prejšnjih zadrug. Pri nas so se zato nekako spontano organizirale skupine štirih ali treh sosedov, ki so združili svoje delo in sredstva ter so na ta način združeno delali skupaj do III. faze gradnje. Od tu naprej pa bo vsak graditelj sam nadaljeval gradnjo po svojih finančnih zmoglostih. V lanskem

letu smo imeli tudi nekaj težav finančne narave, ker nekateri zadružniki zaradi neodobrenih kreditov niso mogli graditi »vštric« s sosedi. Vendar smo zaradi razumevanja »Družbenega

standarda« in odbora za družbeni standard tudi te težave prebrodili. Ob tej priložnosti bi se zahvalil tov. Niku Potočniku za vsestransko razumevanje in pomoč, ki jo je nudil zadružnikom.«

Vozilo Unimog se je ob snežnih marčevskih dneh izkazalo kot nepogrešljiv stroj. S priključkom snežnega pluga so očistili vso okolico in notranjost tovarniških poti

Naši malčki se v mesecu marcu niso pritoževali. Materiala za sneženega moža in za kepanje je bilo dovolj (Foto: C. Zupančič)

Kozolci se umikajo blokom. Pogled z Golovca na Štepanjsko naselje (Foto: C. Zupančič)

Kaj je in kaj bi bilo na področju požarne varnosti še dobro?

VEVČE, FEBRUAR — Konec januarja je imelo Industrijsko gasilsko društvo svoj redni letni občni zbor. Od vseh članov sta bila odsotna le dva zaradi bolezni. Zbora so se udeležili tudi nekateri vodstveni delavci organizacije združenega dela in predstavnik občinske gasilske zveze, tovariš Jože Vidmar.

Po sprejetju dnevnega reda in običajnih organov zbora je podal poročilo o dejavnosti društva njegov predsednik tov. Janko Vidic. V poročilu je omenil prizadevnost članov društva, ki so bili ob vsaki priložnosti pripravljeni sodelovati, bodisi da je bila to dejanska akcija pri elementarnih nesrečah, ali pa pri tekmovanju in drugih prireditvah društva. Opomnil je tudi že na potrebno organizacijsko delo v zvezi s proslavo 100-letnice društva, ki jo bomo proslavili čez dve leti.

Da bi se držali naslova, posredujemo bralcem izvečke iz razprave, ki je živahno potekala po poročilu.

Dipl. ing. Janez Hribar, operativni vodja gradnje V. PS je pozdravil zbor in pohvalil aktivnost članov, ki se prostovoljno ukvarjajo s požarnim varstvom v korist delovne organizacije in splošnega ljudskega premoženja.

Kritično je navedel dejstvo, da v korist napredka oziroma modernizacije službe požarnega varstva ter nabave nove opreme do sedaj ni bilo napravljeno kaj velikega. Nova velika investicija bo zahtevala mnogo večjo pripravljenost članov za primer začetnih ali večjih požarov, zato je že sedaj treba misliti ali bomo poslali štiri člane društva na 6-mesečno šolanje, kjer bi si pridobili naziv poklicnega gasilca. Za modernizacijo in nabavo opreme je potreben načrt za krajšo dobo kakor tudi dolgoročni načrt. Eno od najvažnejših pogojev pa je usposobitev vseh zaposlenih ali vsaj enega dela delavcev na izmeni za upravljanje z ročnimi gasilnimi aparati in z ostalimi požarno varnostnimi ukrepi.

Tov. Jože Vidmar, predstavnik občinske gasilske zveze Ljubljana Moste-Polje, je v imenu upravnega odbora zveze pohvalil delo članov vevškega gasilskega društva in zaželel zboru uspešno delo.

Ker je tudi sam član našega kolektiva, je znal povedati o nekaterih pomanjkljivostih, ki so povezani s požarno varnostjo v obratnih prostorih in okoli njih. Ugotovil je, da ni povsod dovolj na razpolago ročnih gasilnih aparatov in prepotrebni hidrantov. Na lesnem prostoru je pogosto naloženo veliko število palet, ki zatrpajo zidne hidrante. Prav tako je nadopustno nezavarovano varjenje v prostorih osnovne proizvodnje, kjer obstaja zlasti nevarnost vžiga ob kupih izmetnega papirja. En sam poklicni gasilec je za tako veliko organizacijo dela kot je Papirnica Vevče odločno premalo. Pohvalil je operativno gasilsko desetino, ki je vedno med prvimi na kraju požara, tudi takrat ko je klicana v akcijo zunaj delovne organizacije.

Tov. Jože Mihelič (veteran vevškega gasilstva) je omenil, da požarna varnostna komisija, ki je

bila ustanovljena po DS pre malo skrbi za seznanjanje novih članov kolektiva z nevarnostmi in požarnim redom.

Ing. Ivan Bogovič je ugotovil, da so požarnovarnostne naprave v obratu tapet na dokaj dostojni višini razen premajhnega pritiska vode. To pomanjkljivost bi bilo treba čimprej odpraviti, četudi z napeljavo vodovoda iz mestnega omrežja.

Tov. Ivan Miklavž je seznanil člane zbora z novim požarnovarnostnim zakonom. Naša OZD bo po tem zakonu spadala v prvo grupo požarne kategorije. Ta pa bo verjetno zahtevala ustanovitev poklicne gasilske enote. Po statutu društvo ne bo imelo več predimka »prostovoljno« ampak Industrijsko gasilsko društvo. Nov zakon predvideva tudi, da bo požarna dejavnost odslej imela večje družbeno priznanje.

Tov. Mirko Škvorc je opomnil na primere drugih tovarn, kjer so se začetni požari razplamteli v uničenje celotnega premoženja. S tem je izpadla mnogokatera proizvodnja. Vprašanje je, če tu ni nastopala krivda premajhne izurjenosti delavcev, ki naj bi požar lokalizirali.

K požarnemu redu pač največ lahko prispevajo delavci, ki so zaposleni v obratu. Gasilci na Vevčah imamo sicer izpopolnjeno tehnično opremo, vendar pa še manjka večja cisterna, nekaj plinskih mask in drugo modernejšo strojno in ročno orodje.

Precej več pozornosti bi morali posvetiti tudi skladiščem za izmet, kjer je možnost požara največja.

Slavko Hribar je pravilno trdil, da so novospregjeti delavci ob prihodu v posamezne oddelke proizvodnje in drugod seznanjeni z upravljanjem z ročnimi gasilnimi aparati in hidranti, pa tudi disciplina glede kajenja ni preveč na višku. Nema lokrat so za to krivi vodje oddelkov, ki na tako ravnanje ne reagirajo pravočasno. Drugi pa so spet izredno zavzeti za red in odgovornost.

Tone Novak, vodja kadrovske službe, je občnemu zboru sporočil najboljše želje za delo v požarnovarnostni preventivi. Poudaril je, da se vsi vodilni delavci preveč zanašajo na vevško gasilsko enoto, na požarni red pa bi morali tudi sami paziti. Do sedaj so se gasilci izkazali kot zanesljivi pri svojem delu, zato je nivo požarnega varstva viden tudi pri zaposlenih delavcih. Prilagajajo se odredbam in sprejetim določilom, ki varujejo družbeno imetje. Vsako društvo prosperira in raste, če so odnosi med člani prijetni. To pa je primer pri vevškem Industrijskem gasilskem društvu. Se naprej pa bo treba razvijati društveno dejavnost, tako številčno kot strokovno. Kadrovska komisija naj odloči na osnovi novega zakona, koliko potrebujemo profesionalnih gasilcev in koliko prostovoljcev.

Po končani razpravi je nadzorni odbor poročal o poslovanju društva in predlagal razrešnico staremu odboru. Sprejeli so tudi statut društva. Obrazložil ga je tov. Ivan Miklavž. Večji pomen je podan splošnemu ljudskemu

odporu, kar je pomemben faktor družbene samozaščite v TOZD. Izglasovan je bil tudi sklep, da se v društvu zaradi specifičnih nalog ustanovijo: poveljstvo gasilske enote s 5 člani, disciplinska komisija s 3 člani in kadrovska komisija s 3 člani.

Izvoljen je bil nov upravni odbor društva: Rudi Smrekar — predsednik, Janko Vidic, Ivan Miklavž, Peter Lajovic, Slavko Močnik, Anton Kure — poveljnik, Anton Pavlič, Leon Kurent — namestnik poveljnika in Mirko Škvorc.

Nadzorni odbor pa sestavljajo: Slavko Hribar, Viktor Štamcar in Jože Volčanšek.

S. R.

Člani gasilskega društva med zborom

Varno imetje pred požarom!

VEVČE, MAREC — Preventivna dejavnost protipožarne zaščite je najnaprednejša oblika boja proti požarom. Z napredovanjem tehnološkega razvoja rastejo v sodobnem svetu tudi nevarnosti za nastanek požara.

Letošnji občni zbor naših gasilcev je nakazal nekatere večje nevarnosti in dal tudi priporočila. Že pri varnostnih seminarjih, ki potekajo v okviru izobraževanja, je poseben del namenjen požarni varnosti in ukrepanju pri začetnih požarih. Star papir, prah, maščobe in drugi hitro vnetljivi materiali kaj lahko povzročijo požar. Redko sami od sebe. Največkrat je kriva človeška malomarnost ali neznanje, pa tudi električna, visoke temperature itd. Pogledimo nekaj koristnih navodil, ki nas poučujejo, kako se je treba varovati pred požari v privatnem življenju in na delu.

A. Da bo vaš dom varen pred ognjem

1. Ne puščajte vžigalic in vžigalnikov na mestih, kjer jih otroci vsak čas lahko dosežejo. Prižiganje vžigalic in vžigalnikov sta posebna strast in veselje majhnih otrok. Kaj lahko nastane iz majhnega plemčka, presodite sami.

2. Tudi v kozmetičnih sredstvih — raznih sprejih — so primešane tekočine, ki so gorljive in eksplozivne, razpršene in pomešane z zrakom pa že ob najmanjšem plamenčku lahko eksplodirajo. To se lahko pripeti tudi takrat, ko prižgemo cigareto.

3. Ali imate pri kajenju vedno pripravljene pepelnike? Odlaganje cigaret ob gorljive predmete je vedno nevarno. Ne kadite v postelji, posebno takrat ne, ko pridete domov utrujeni. Marsikomu se je vžigala posteljnina, kakšne so posledice tega pa vemo.

4. Če čistite parket ali pohištvo s čistilnimi sredstvi, katerim so primešane gorljive tekočine, odprite okna, da se ne bi v prostoru nabrala nevarna mešanica hlapov in zraka, ki lahko že ob najmanjši iskri ali plamenčku povzroči eksplozijo. Pri tem gre za vaše življenje!

5. Preden priključite plin, pogledajte, če so v redu tesnila. Ali ravirate pravilno, ko preizkušate tesnost plinskih spojev plinske jeklenke s plinskim štedilnikom? Preizkus s prižgano vžigalico je lahko usoden.

6. Bodite pazljivi pri plinskem štedilniku posebno takrat, kadar imate hud nahod. Ko prenehate kuhati, takoj zaprite ventile.

Da bi bili prepričani o brezhibnosti delovanja plinske naprave, pokličite vsaj enkrat na leto strokovnjaka, ki bo kontroliral naprave.

7. Da bi med uporabo plinskega štedilnika preprečili nevarnost segrevanja plinske jeklenke, mora biti le-ta odmaknjena najmanj 1 meter od štedilnika. Če ta razdalja ni mogoča, postavite med jeklenko in plinski štedilnik negorljiv zaslon.

8. Ali znate zakuriti peč na olje? Upoštevajte navodila, ki vam jih je dal proizvajalec. Ni

kdar ne dolivajte kurilnega olja med gorenjem oz., če je peč segreta. Počakajte, da se peč ohladi.

9. Električna vedno streže človeku po življenju. Če ne upoštevamo nevarnosti, ki jo prinaša — ubije človeka in povzroča požare. Zato pazimo, da imamo napeljavo v redu, posebno pa še priključke, električne vrvice, električne predmete — likalnice, kuhalnike, čistilce, ventilatorje in podobno.

10. Tudi dobra električna napeljava popusti, če ni varovalka v redu. Navijanje žic okoli varovalke, kadar le-ta pregori, je vedno povezano z nevarnostjo, da obloga električne vrvice pregori, narkar sledi nevarnost za človeka in za nastanek požara. Zato imejmo vedno v rezervi vsaj dve varovalki, ki avtomatično izklopita tok, če ni kaj v redu.

11. Ali imate spravljene vnetljive tekočine na pravem mestu in v posodah, ki jih ni mogoče razbiti? Upoštevajte navodila, ki predpisujejo, koliko takih tekočin imate lahko v stanovanjskem prostoru, ki mora biti zračen in do katerega ne more ogenj. V steklenici največ 11 bencina, v dveh posodah pa največ po 25 l kurilnega olja.

Če smrdi po plinu, ne prižigajte električnih stikal, vžigalic ali vžigalnikov, ker lahko že najmanjša iskra povzroči strahovito razdejanje. Zato najprej odprite okna in vrata, da se prostor dobro prezrači.

12. Ko zapuščate stanovanje, se prepričajte:

a) če so vse električne naprave (kuhalnik, likalnik, grelna telesa, aparati za masažo in sušenje las itd.) ter svetilna telesa izklopljena.

b) če so ventili pri plinski jeklenki in pri plinskem štedilniku dobro zaprti,

c) če kurilne naprave ne ogrožajo bližnjih predmetov, ki bi se lahko vžgali,

č) če ste ugasnili cigaretni ogorrek in ga pustili v pepelniku, da se dodobra ohladi,

d) ne puščajte otrok brez nadzorstva, ker se lahko marsikaj pripeti.

Nevarnosti igre z ognjem

1. Otroci ne igrajte se z ognjem! To je še posebno nevarno na prostem in v vetrovnem vremenu. Tedaj se ogenj tako hitro širi, da ga tudi po nekaj minutah ne moremo več pogasiti. Koliko telesnih poškodb in opeklin je povzročil ogenj, nam pove statistika.

2. Igra z ognjem na obronkih gozdov, v gozdu na suhih travnatih površinah in gospodarskih poslopjih, se kaj rada konča s precejšnjo škodo pa tudi s smrtjo. Gozdne površine, posebno tam, kjer so bili mladi nasadi, si še leta in leta po požaru ne bodo opomogli, ker je ogenj popolnoma uničil mlado drevje.

Tudi v skednjih, kjer so spravljene kmetijski stroji, seno, slama in poljski pridelki, se kaj radi igrate, zraven pa prižigate ogenj. Ali veste v kakšno nesrečo

spravljate sebe in vse domače ter bližnje sodece?

3. Ali veste, kako hitro zgoreva posamezna snov, ker je od tega odvisna tudi nevarnost hitre razširitve požara? Suha trava, suho listje in praprot tako hitro gorijo kot smodnik.

Smreke, borovci, jelke, macesni, ki vsebujejo veliko smole oženj tako hitro zajame in uniči, da ga ni mogoče zaustaviti.

Papir, seno in slama gorijo najprej na površini in se požar neverjetno hitro širi, nato pa prodira še v notranjost, ki jo je težko gasiti.

Bencin, petrolej, nafta in kurilno olje gorijo s tako močjo, da se jim je težko približati in pogasiti požar. Hlapi teh tekočin pa povzročajo močne eksplozije.

4. Otroci, sodelujte z nami pri preprečevanju požarov. Da boste vedeli kako, se vključite v gasilsko društva, v šoli pa dajte pobu-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Spet »Papirnica Vevče«

VEVČE, MAREC — Sredi marca so zbori delavcev razpravljali tudi o predlogu naj bi se Združene papirnice Ljubljana preimenovala v že znano ime firme »Papirnica Vevče«. Znano je, da imajo Združena podjetja slovenske papirne industrije sedež v Ljubljani in da že sedaj prihaja do zamenjav, v bodoče pa je pomote še bolj pričakovati.

Po 10. členu samoupravnega sporazuma o združitvi podjetij papirne industrije v SOZD je določeno, da delovne organizacije — podpisnice uporabljajo pri svojem poslovanju poleg svoje firme še značilno označbo sestavljene organizacije združenega dela »Slovenija papir«.

Torej je predlog tak, da bi začeli uporabljati označbo »Slovenija papir«, ki naj bi stala pred našo firmo »Papirnica Vevče«. Enako naj bi se imenovala tudi druge slovenske papirnice kot npr. Slovenija papir — Papirnica Količevo itd.

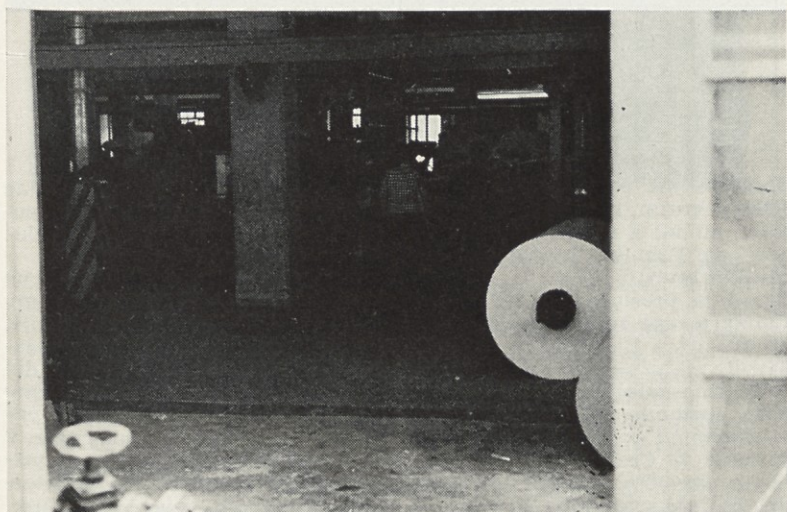
S tem v zvezi bo treba spreminiti tudi 1. člen statuta, ki naj bi se glasil:

Firma organizacije združenega dela je »Papirnica Vevče«, s polno odgovornostjo (p. o.).

Delovna organizacija uporablja pri svojem poslovanju še značilno označbo sestavljene organizacije združenega dela »Slovenija papir« in sicer pred svojo firmo.

Zbori so se s takim predlogom strinjali. Spremembo imena bo treba registrirati pri merodajnih forumih.

S. R.

Ozrlji smo se z dvorišča skozi okno v strojno dodelavo papirja. Stroji tečejo

Seminarji iz varstva pri delu tečejo zadovoljivo

VEVČE, MAREC — Varstvo pri delu je ena izmed osnovnih samoupravnih pravic in dolžnosti delovne organizacije in ljudi na delu. Prav tako je varstvo pri delu dejavnost posebnega družbenega pomena in nepogrešljiv pogoj za produktivnost dela, za najboljšo izrabo delovnih sredstev in delovnega časa.

Uporaba tehničnih dosežkov in sredstev v sodobnem gospodarstvu je povezana z nevarnostmi, ki pri delu z njimi grozijo ljudem. Posledica neurejenega in nevarnega dela so lahko zelo velike. Kažejo se v številu nezgod pri delu, ki večajo ekonomske izgube in onesrečajo poškodovanega delavca in njihove družine. Da bi se temu izognili in uspešno opravljali delovne naloge, je treba pač poznati tehnično varnostne predpise, ki jih določata narava dela in zakon. V ta namen je treba periodično opravljati preizkušnje znanja, vsekakor pa se je treba seznaniti z osnovnimi prijemi, kako varno delati, da ohranimo zdravje in zmožnost za delo sebi, svojemu sodelavcu in da obvarujemo delovna sredstva.

To zavest in znanje morajo imeti direktni proizvajalci sami, še bolj pa tisti, ki delo vodijo in in nadzorujejo, da znajo svojemu sodelavcu prav svetovati in dajati navodila, ki koristijo varnemu delu in zdravju.

Problematika nezgod pri delu in varnega dela je obširna. V celoti jo morajo poznati strokovni delavci s tega področja, njene osnove pa vsakdo, ki pristopi k stroju ali drugi delovni napravi.

V ta namen že od 1. marca tečejo seminarji ob sodelovanju In-

stitutu za varstvo pri delu iz Maribora. Na seminarjih se bo po stopoma zvrstilo približno 300 ljudi. Začeli so delavci, ki so zaposleni pri papirnih strojih in v pripravi snovi, za njim pa pridejo na vrsto oni iz strojne dodelave papirja, iz obrata za premazovanje papirja, obrata za tapete, transporta in drugi. Seminarji trajajo trikrat po štiri šolske ure, na koncu pa še preverjanje znanja (način testiranja). Seminar je obvezen. Predavanja obišče vsak dan približno 30 delavcev. Strojna posada bo zaključila konec tega meseca, nekateri bodo to opravili

aprila, nekaj pa bomo preložili na jesen, ker poletni meseci za to zvrst izobraževanja niso najbolj primerni. Začeti bi morali že pozimi, pa žal ni bilo na razpolago prostora, dokler se ni izpraznilo skladišče, ki je spadalo k stari trgovini tapet.

Glavne teme predavanj so: varstvena zakonodaja s pravicami in dolžnostmi iz varstva pri delu, splošno tehnično varstvo, varnost pred električnim tokom, požarna varnost, specifične nevarnosti v papirništvu, zdravstveno varstvo in prva pomoč.

S. R.

Zdravnik svetuje

Hemofilija in delo

VEVČE, FEBRUAR — Pri strjevanju krvi, kadar krvavimo npr. iz različnih ran, sodeluje več različnih faktorjev, da se krvavitev zaustavi. Sem štejemo skrčevanje poškodovanih žilic, poke na teh žilicah zamašijo agregati krvnih ploščic in strjevanje krvi. Pri samem strjevanju krvi pa sodeluje najmanj deset faktorjev, ki jih označujemo z rimskimi številkami. Pomanjkanje treh izmed teh faktorjev je vzrok, da je čas strjevanja krvi zelo podaljšan, krvavitev pa je običajno tudi zelo huda in nevarna. To obolenje imenujemo hemofilija. Bolezen je dosmrtna. Prenaša se dedno. Vse hčerke hemofilnega očeta pa to bolezen prenašajo na svoje potomce. Žene ne obolio za to bo-

lezni, le nekateri sinovi, ki jih rodijo žene »prenašalke« te bolezni obolio za hemofilijo. Do danes ni nobene metode, s katero bi lahko določili ali se lahko hči hemofilika poroči brez posledic za svoje potomstvo.

Nagnjenost h krvavitvam opazimo že v prvih treh letih starosti. Najmanjše ranice lahko zelo dolgo krvavijo in če krvavitve ne ustavimo pravočasno, že obstoji resna nevarnost. Krvavitve so možne v koži, pod kožo, v mišicah in sklepih. Posebno nevarnost predstavlja izdrtje zoba, stanje po operaciji mandeljnov itd. Pogosto krvavi bolnik v kolenske sklepe, komolčne in skočne sklepe. Sklepi zelo bolijo, otečejo, dvigne se telesna temperatura. Pogoste krvavitve v sklepe imajo lahko hude posledice: deformiranost sklepov in večjo ali manjšo invalidnost.

Na hemofilijo pomislimo pri dolgotrajnih krvavitvah pri moškem, posebno, če so pri moškem sorodstvu obstojale enake težave. Dokončno nam potrdi bolezen laboratorij.

Težave v glavnem nastopijo okoli 9. leta, ko je potrebno izdreti kak zob. Pri mladem fantu pa nastopijo težave tudi pri izbiri poklica. Pri 14 letih starosti si mladinec pogostokrat ne more izbrati zaželenega poklica. Že tedaj odsvetujemo vsak poklic, kjer obstojajo večje možnosti poškodb. Zato usmerjamo take fante v pedagoške poklice, knjižničarsko delo, laboratorijska dela in podobno.

Hemofilik se mora posebno varovati poškodb. Čeprav se bolnik celo življenje boji krvavitve, ga to ne sme ovirati pri napredovanju v šoli. Vsako izdiranje zob naj se izvaja na kliniki, pri vsaki krvavitvi mora bolnik počivati in vsako operacijo je potrebno skrbno načrtovati. Pri večini bolnikov poteka obolenje blago, z malo težavami. Posebno se bojimo krvavitve v sklepe. Vsakdo mora pomisliti na hemofilijo, če se pri moškem noče in noče ustaviti krvavitve, ki jo lahko dokončno ustavijo le v bolnišnici.

Opomba: hemofilija — podedovano nagnjenje k težko ustavljivim krvavitvam že iz neznatne ranice, ker se kri nerada strdi.

dr. M. B.

Pri montaži V. PS sodelujejo tudi papirničarji, ki bodo pozneje upravljali s strojem (25. I. 1976)

»Zadovoljni smo, da montaža teče v redu,« pravi Miloš Štefanovič

Varno imetje pred požarom!

(Nadaljevanje s 5. strani)

do za ustanovitev gasilskega krožka, ki bo tudi v šoli uspešno opravljal svoje humano poslanstvo.

Za požarno varnost na delovnem mestu

1. Od vas zaposlenih, je močno odvisna požarna varnost na vaših delovnih mestih. Zato moramo vedeti, kje so izvori požarne nevarnosti v tehnološkem procesu dela, ki ga opravljate, da bi te nevarnosti pravočasno odstranili.

2. Če pride do požara, ukrepajte takoj, da ne bo prepozno. Da bi to znali, zahtevajte pouk, ker boste tako koristili sebi in drugim. Beg pred požarom ni časten, razen v primeru, ko gre za neposredno življenjsko nevarnost.

3. Škoda, ki jo požari povzročajo gospodarstvu, je ogromna. Vzroki teh požarov pa so predvsem nevednost, nepoučenost, malomarnost in neprevidnost pri delu. Ali veste, da lahko že vsaka najmanjša iskra, ki nastane pri varjenju ali drgnjenju kovine ob kovino, pri kratkem stiku itd. zaneti požar trdih snovi, posebno hitro pa zažge naoljene krpe. V dotiku s hlapi vnetljivih tekočin ali plinov pa že najmanjša iskra povzroči celo eksplozijo. Kljub temu pa še vedno ponavljamo te napake!

4. Red in čistoča na delovnem mestu, pravilno oskrbovanje pogonskih mehanizmov in osebna disciplina, pravilen poduk o povzročiteljih požarov ter o načinu gašenja s priložnimi gasilnimi sredstvi so predpogoj za uspešno in varno obratovanje.

5. Gasilska enota v delovni organizaciji naj bo porok dobre gasilske službe in pripravljenosti v primeru požara. To bomo dosegli, če bodo v gasilski enoti aktivni tudi vodilni delavci, visoko kvalificirani mojstri, obratovodje in vodje delovnih skupin.

Kako ukrepati ob nastanku požara

1. Ostanite mirni in preudarite, kaj je trenutno treba storiti, da odstranite nevarnost za razširitev

požara. Če gre za reševanje ogroženih, se najprej lotite reševanja.

Osebo pogasite tako, da goreči del obleke pokrijete z raznimi pokrivali, ki so pri roki. Oseba, ki gori, pa si lahko tudi sama pomaga s tem, da se vrže na tla in se začne valjati.

2. Če je potrebno ustavite stroje in prekinite električni tok ter zaprite pri glavnih in stranskih vodih dovod plina.

3. Preprečite preprih, zaprite okna in vrata, dokler ne pričnejo z gašenjem.

4. Gašenja se lotite z gasilnimi sredstvi in napravami, ki so pri roki. V primeru pa, ko že naprej veste, da požara s temi sredstvi ne bo mogoče pogasiti, takoj pokličite gasilce.

5. Najprej začnite gasiti predmete, ki najbolj gorijo, nato pa druge z manjšim plamenom.

V največ primerih boste manjši požar najuspešneje pogasili z ročnim gasilnim aparatom na prah »S«. Tudi z dovolj širokim azbestnim pregrinjalom boste zanesljivo uspeli pri gašenju strojev ali posameznih sodov, v katerih gorijo vnetljive tekočine.

6. Vsaka gorljiva snov zahteva določena gasilna sredstva in določen način gašenja.

Trdne snovi: les, premog, koža, gumi, papir itd. gasimo z vodo. Vnetljive tekočine: bencin, nafta, olje, maziva itd. gasimo z vodno meglo, z gasilno peno, z gasilnim prahom ali s CO₂.

Gorljive pline: butan, propan, aceten, disous gasimo s CO₂ ali z gasilnim prahom.

Elektro naprave: elektromotorje, transformatorje, električne kable, električne žice itd. gasimo s CO₂ ali z gasilnim prahom (velike transformatorje na prostem pa tudi s peno ali vodno meglo).

Lahke kovine: aluminij, magnezij, elektron, titan gasimo z gasilnim prahom ali z drobnim peskom.

Upoštevajte vsaj ta kratka navodila, da bi zmanjšali število požarov, število človeških žrtev in telesnih poškodb pa tudi materialnih poškodb.

Stane Robida

KOLIČEVO, MAREC — Letos 10. maja bo poteklo 100 let, odkar se je na Vrhniki rodil Ivan Cankar. Rodil se je v domu na Klanecu v družini siromašnih staršev in velja za največjega slovenskega pisatelja. Cankarjev pomen ni samo v njegovi veliki umetniški besedi in velikem številu knjižnih del, temveč tudi v njegovi kulturnopolitični in družbeni prisotnosti v slovenski preteklosti in sedanjosti.

Cankarjevo leto bomo proslavljali z različnimi proslavami in akcijami tako v republiki, občinah, delovnih organizacijah, v zvezi kulturnoprosvetnih organizacijah,

društvi itd. Posebne prireditve bodo v krajih, kjer je Cankar deloval ali bil z njimi tesno povezan, na Vrhniki, Ljubljani, Zavrskih revirjih, Trstu in drugod. Osrednja proslava ob 100-letnici Cankarjevega rojstva bo 8. maja ob 18. uri v Ljubljani v dvorani Tivoli.

Knjižne založbe so se že in se bodo spomnile velikega pisatelja s posebnimi izdajami. Predviden je natis 28 Cankarjevih del, njihovih prevodov v druge jezike in del o Cankarju. Med drugim je Prešernova družba v letošnjem koledarju posvetila velikemu pisatelju največ prostora. Slovenska

gledališča že uprizarjajo jubilejne predstave Cankarjevih del, posebno oddajo pa pripravlja televizija in radio.

Cankarjevemu spominu se ne smemo oddolžiti le s proslavami, ki je le del široke kulturne akcije, temveč moramo kulturo približati delavcem, mladini in vsem delovnim ljudem, poglobiti moramo skrb za knjigo in lepo besedo, poskrbeti za večje vključevanje v kulturno življenje, podpirati prizadevanje poklicnih in amaterskih kulturnih delavcev in ustvarjalcev, da bo kultura res naša last kot pravi Cankar.

K. M.

Simpozij o premazovanju in naši premazani papirji

VEVČE, JANUAR — Na Münchenski Visoki šoli je bil konec preteklega leta simpozij o premazovanju papirja. Simpoziju je prisostvovalo nad 150 udeležencev iz Nemčije in drugih evropskih držav. V treh dneh se je zvrstilo precejšnje število zanimivih predavanj s področja problematike premazovanja papirja, ki je trenutno aktualna tudi za nas. Nova spoznanja iz tega načina dela so nam dobrodošla.

Z Vevč sta se simpozija udeležila strokovna delavca iz premaznega oddelka oz. razvoja tov. ing. Vilibald Kopecky in dipl. ing. Andrej Grad. Delavcem, ki imajo opravke s premazovanjem papirja in tudi drugim papirničarjem, sta postregla z izvlečki iz najbolj zanimivih predavanj:

B. Krenkel: KLEJNA STISKALNICA IN ELEKTROSTATIČNO KLEJENJE PAPIRJA

Predavatelj je opisal dosedanje uspehe elektrostatičnega klejenja papirja in možnosti nadaljnjih aplikacij. Gre za nov način klejenja papirja z uporabo razpršilne naprave, ki v električnem polju omogoča enakomeren nanos klejnih sredstev oz. raznih disperzij. Mesto dodajanja kleja je mogoče poljubno izbirati, tako na mokrem delu stroja kot tudi v sušilni skupini. Vse, kar je potrebno, je dobra razpršilna na-

prava in izvor visoke napetosti 70 do 110 kV za ustvaritev električnega polja za cono brizganja klejnih sredstev na površino papirja. S to napravo je mogoče doseči enako stopnjo klejenosti papirja kot s klejno stiskalnico.

Nanesti je mogoče do 2 g/m² klejnega sredstva na stran. Klejiti je možno obojestransko in enostransko. Bistvo tega načina klejanja je v tem, da so za normalno klejanje stroški naprave cenejši kot za klejno stiskalnico. Posebno primerna je ta naprava za stroje, ki nimajo vgrajenih klejnih stiskalnic in zato ni potrebna nikakršna predelava strojev ali večati sušilno skupino. Za višje nanose klejnih sredstev oziroma premaznih mešanic pa ta naprava ne pride v poštev. Pri nas bi verjetno bila takšna naprava primerna za vgraditev v IV. PS, da bi dvignili razmeroma slabo izpukovalno odpornost za osnovni papir za premaz.

D. Eklund: PRIPRAVA IN LASTNOSTI SATIN BELEGA

Opravljenе so bile obširne laboratorijske raziskave o lastnostih satin belega glede na pogoje priprave. Ugotovljeno je bilo, da je kakovost satin belega najprimernejša, če je molsko razmerje Al : Ca 0,145. Pri tem razmerju so lastnosti pigmenta najidealnejše za dosego visoke gladkosti, sijaja,

opacitete, navzema tiskarske barve itd. Za dosego teh lastnosti je poleg molskega razmerja potrebno izbrati tudi optimalni čas dodajanja reaktantov, temperaturo in način mešanja. Prikazani so bili diagrami sestave satin belega v odvisnosti od pH in molskega razmerja ter lastnosti kristalov in analize premazanih papirjev, narejenih z omenjenim pigmentom.

H. Kringstad: TWIN-BLADE IN BILL-BLADE

Predavatelj je predstavil premazovalne naprave, ki jih je razvila firma Inventing iz Švedske. Danes obratuje že blizu 40 agregatov vrste Bill-blade in 2 napravi Twin-blade.

Premazovalne naprave omenjene firme so prvenstveno primerne za premazovanje v papirnem stroju in omogočajo nanos lažjih pigmentnih mešanic. Opisal je prednosti, ki jih ima Bill-blade v primerjavi s klejno stiskalnico in možnosti, ki jih daje za izdelavo cele vrste papirjev. Izpopolnjena naprava Bill-blada je Twin-blade, ki omogoča obojestransko premazovanje kot ga je mogoče doseči pri sistemu trailing blade. S tem agregatom je papir mogoče premazati istočasno z obeh strani. Naprava se v bistvu sestoji iz dveh obrnjenih nožev po sistemu pond-type, ki v eni stični liniji premazujeta papir. Naprava po večletnih preizkusih v redu obratuje in daje možnosti za nanos do 15 g/m² na stran. Hitrost premazovanja je 200 m/min. Iz dosedanjih izkušenj je mogoče predvidevati premazovanje pri mnogo višjih hitrostih, če bo zadovoljivo rešeno sušenje papirja.

J. O. Hansen: MODEREN NAČIN PRIPRAVE PIGMENTOV

Opisan je bil sodoben način priprave pigmentov in polnil v papirni industriji. Današnji čas zahteva zelo hitro praznjenje, racionalno skladiščenje in oskrbo pigmentov na posameznih odjemnih mestih. Tem zahtevam je najbližja rešitev skladiščenje pigmentov v mokrem stanju. Skladiščenje pigmentov v mokrem stanju ima pa še druge ugodne posledice:

- poenotenje lastnosti dobavljenih pošiljk,
 - sejanje pigmentov pri nižjih viskoznostih in višjih suhotah v odsotnosti veziv,
 - možnost avtomatizacije transporta polnil in pigmentov,
 - nižji gradbeni stroški za skladiščenje enakih volumnov pigmentov glede na suho stanje.
- Postopek mokrega skladiščenja kaolina je naslednji: kaolin se iz zasnega jaska dodaja v dispergator. Glede na željeno koncentracijo suspenzije se nastavi čas dodajanja pigmenta in vode. Po dosegu določene viskoznosti in koncentracije suspenzijo presejemo in skladiščimo v silose za

mokro skladiščenje. Silos je opremljen s počasno rotirajočim mešalom, da je homogenost suspenzije časovno nespremenjena.

H. Hentschel: ALUMINIJEV HIDROKSID IN NJEGOVA UPORABNOST ZA PREMAZOVANJE

Predavatelj je prikazal tehnologijo pridobivanja aluminijevega hidroksida in njegovo uporabnost glede na lastnosti pigmenta. Uporaba aluminijevega hidroksida je, po mnenju predavatelja, za premazovanje zelo obetavna. Izboljšuje belino, opaciteto, sijaj, potiskljivost in efekt optičnih belil v premazanih papirjih.

H. Becker: PREISKAVE PREMAZANIH OFFSETNIH PAPIRJEV, PREMAZANIH S PRECIPITIRANIM KALCIJEVIM KARBONATOM

Precipitirani kalcijev karbonat ima 2 kristalni obliki glede na pogoje obarjanja: aragonit in kalcit. Ugotovljeno je, da so palčasti kristali aragonita primernejši za izdelavo sijajnih premazanih papirjev, medtem ko kalcitni za izdelavo mat papirjev. Oblika kristalov precipitiranega kalcijevega karbonata pa nima vpliva na reološke lastnosti suspenzije. V obeh primerih je mogoče doseči zelo visok odstotek suhe snovi, do 75 %.

Pinardi: PROBLEM SUŠENJA PREMAZANIH PAPIRJEV

Podan je bil pregled dosedanjih načinov sušenja premazanih papirjev in vplivov, ki jih imajo na kvaliteto premaza in potiskljivost. Najnovejši način sušenja premazanih papirjev je s tako imenovanimi air foils. To je sušenje s toplim zrakom, ki ima visoko temperaturo do 380°C in veliko hitrost strujanja na površini papirja. Air foil je v bistvu

cev pravokotne oblike z rego do 2 mm, skozi katero struji vroč zrak (ali plin) s hitrostjo od 20 do 80 m/sek in temperaturo zraka od 180 do 380°C. Izparilna kapaciteta je zelo velika in dosega 20 do 80 g vode na m² na uro. Slaba stran tega sistema je nevarnost t. i. mottling efekta, če je izparilna kapaciteta zelo visoka. Sušenje z air foils daje namreč možnost istočasnega obojestranskega sušenja na razmeroma majhnem prostoru in ne potrebuje transportnih elementov za premazani papir (klobučevine, valji).

Poleg ostalih zanimivejših predavanj bi omenili še raziskave o vrsti pomožnih sredstev za regulacijo viskoznosti premaznih mešanic na bazi polietilenglikola in dicianamida.

Firma Prüfbau je prikazala nov aparat za testiranje papirja za globoki tisk, ki naj bi izpopolnil dosedanje tovrstne aparate za testiranje papirja.

Dr. Toepsch je opisal problematiko izdelave silikoniziranih papirjev, katerih potrošnja strmo narašča. Po podatkih proizvodnja teh papirjev dosega blizu 200.000 ton letno samo v zahodni Evropi. 90 % omenjenih papirjev gre za izdelavo samolepilnih etiket in folij. Gre predvsem za silikoniziranje nizkogramskih papirjev z nanosom do 0,5 g silikona/m². Firma Bayer vlaga precejšnje napore, da bi izdelala silikone, ki jih ne bi bilo treba nanašati iz organskih topil, kar je sedaj velika pomanjkljivost silikoniziranja.

Ob tej priložnosti sem še obiskal tiskarno v Herschingu, ki je začela rabiti naš 75-gramski kromopapir za izdelavo pivskih etiket. Poslana probna količina 20 t je bila že preizkušena in je mnenje o kakovosti papirja ugodno. Kakovost tega papirja se razlikuje od našega standarda v večji vodoodpornosti, apaciteti, manjšem navzemu vode, za kar je nemško tržišče veliko bolj zahtevno kot jugoslovansko.

dipl. ing. Andrej Grad
ing. Baldi Kopecky

Čestitamo obema!

Jožica Razdevšek in Dimitrij Majcen

VEVČE, MAREC — Umsko napredovanje ni možno brez lastnega prizadevanja. Kolikor večje pa je prizadevanje, toliko lažje je reševanje delovnih nalog.

Tega sta se zavedala tudi tovarišica Jožica Razdevšek in tovariš Dimitrij Majcen. Prva je napravila Višjo šolo za socialne delavce in prejela diplomu prve stopnje dne 24. 2. 1976, drugi pa Višjo šolo za organizacijo dela in je prejel diplomu 5. 3. 1976.

Pridobljeno znanje jima bo koristilo na kateremkoli delovnem mestu, seveda pa najbolj na takem, ki je strokovni izobrazbi najbližje.

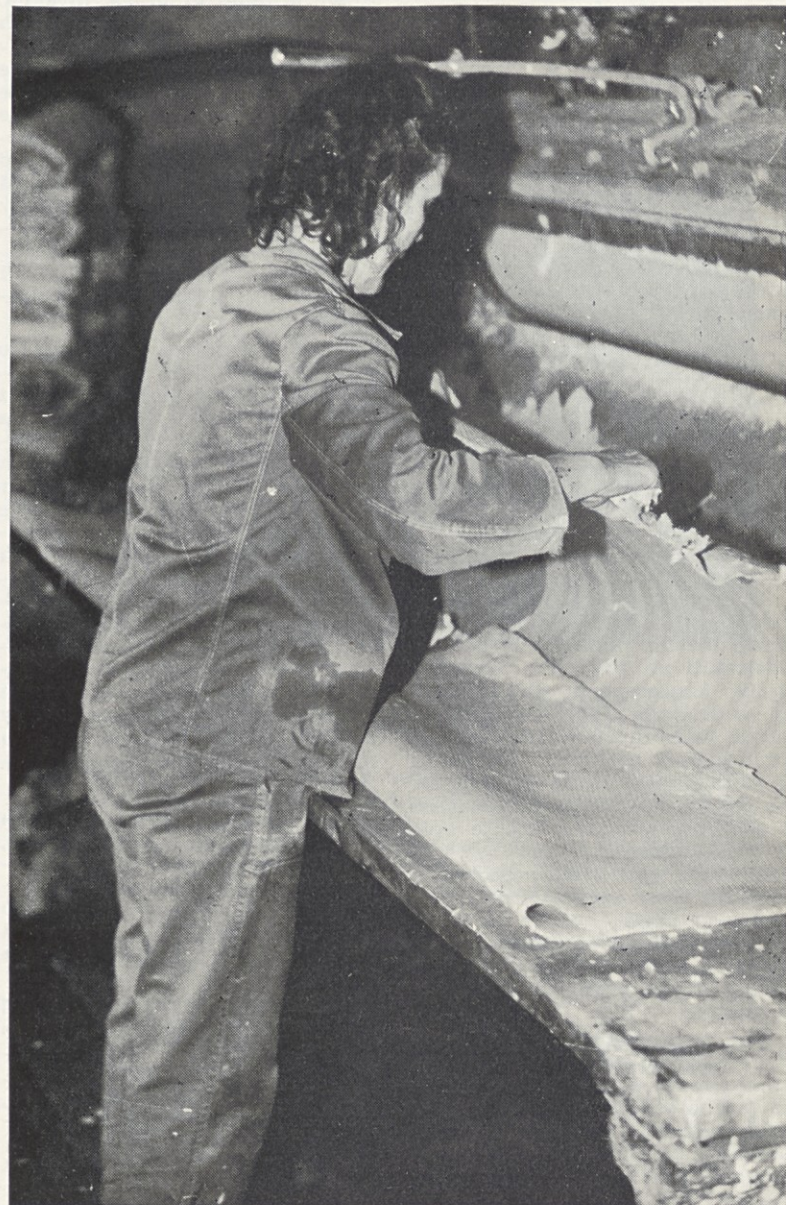
Priznati je treba, da je izobraževanje za delo ob delu precej težavnejše kot redno šolanje, zato so naše čestitke še umestnejše.

S. R.

Brazilska industrija papirja in celuloze

Možnosti razvoja industrije papirja in celuloze so pričeli v Braziliji proučevati šele v zadnjih 30 letih, ko se je panoga začela razvijati s pospešenim tempom. V petletnem razvojnem planu je od leta 1980 predvideno povečanje proizvodnje papirja na 3,68 mlrd. ton, celuloze na 4,2 milij. ton in lesovine na 650.000 ton. Za realizacijo plana so predvidene investicije v vrednosti 2758 milij. \$. V Braziliji je potrošnja papirja na prebivalca tudi v primerjavi z ostalimi južnoameriškimi državami sorazmerno nizka, saj znaša 15 kg letno (Urugvaj 22,5, Venezuela 33,3 in Argentina 40,5 kg letno).

Vir: Nachrichten für Aussenhandel 35, 19. 2. 1976

Odbiranje lesovine pri izžemalnem stroju. Na sliki: odbiralka Francka Moškrič (Foto: C. Zupancič)

V boju proti raku

VEVČE, MAREC — Prosvetljevanje prebivalstva o boleznih, zlasti pa o boju proti raku, je ena od najvažnejših nalog in želja zdravstvenih delavcev. Društvo SRS za boj proti raku je poslalo uredništvu nekaj prispevkov o posameznih vrstah raka, kar bomo v naslednjih številkah posredovali našim bralcem. Za uvod objavljamo uvodni članek prof. dr. Božene Ravnihar* pod naslovom:

OB TEDNU BOJA PROTI RAKU 1976
(1.—8. 3. 1976)

Mednarodna zveza za boj proti raku — ki združuje strokovna in laična društva ter tudi ustanove, katerih dejavnost je posvečena problemom te bolezni — je že pred leti dala pobudo, naj bi v vseh deželah po svetu en teden v letu proglasili za »Teden boja proti raku«, nosilci in organizatorji akcij pa naj bi bila predvsem društva za boj proti raku. V Jugoslaviji smo vsako leto prvi teden v marcu izbrali za Teden boja proti raku, program in obsežje tega Tedna pa mu dajejo društva za boj proti raku. Namen Tedna je predvsem spomniti javnost na probleme in potrebe boja proti rakavim boleznim in jo pridobiti za pomoč zdravstveni službi pri reševanju teh problemov. Potrebe namreč tudi pri nas daleč presegajo doseg ter zmogljivosti zdravstvene službe same. Rak je — kot bolezen današnjega časa — splošen družbeni problem, zadeva posameznike, družine in vse družbene dejavnike, ne le zdravstvo.

Boj proti raku pomeni izkoristiti vsa sodobna dognanja medicinske znanosti na področju preprečevanja, odkrivanja, ugotavljanja in zdravljenja raka ter tudi na področju rehabilitacije in druge oskrbe rakavih bolnikov. Namen teh prizadevanj je znižati število zbolelih, zvišati število ozdravljenih, da bi bolnike, bodisi ozdravele ali le začasno zazdravljene čim bolj uspešno rehabilitirali telesno, duševno in socialno, ter ne nazadnje, zagotoviti bolnikom z napredovalo boleznijo ustrezno medicinsko oskrbo in vso potrebno drugo nego.

Da bi bil boj proti raku uspešen na vseh naštetih področjih, sta sodelovanje in pomoč ljudstva zdravstveni službi nujno potrebna. To bomo dosegli le z ustrezno zdravstveno vzgojo prebivalstva, ko bodo ljudje razumeli značaj raka, ko bodo vedeli, koliko in na kakšen način se ga je moč obvarovati, ko bodo vedeli, da je bolezen po večini moč ozdraviti, če je zgodaj odkrita in zdravljena, ter da je moč preprečiti ali olajšati mnoge njene nevarne posledice. Teden boja proti raku ima predvsem zdravstveno vzgojni značaj ni pa namenjen samo občanom, marveč vsem družbenim organom in organizacijam, ki jih zadeva vprašanje raka.

Če začnemo pri možnostih, ki jih imamo za preprečevanje zbolevanja za rakom, gre predvsem za odstranjevanje že znanih, raka povzročajočih ali pospešujočih dejavnikov iz našega življenjskega in delovnega okolja, oziroma za varstvo človeka pred njimi.

Po ocenah mnogih znanstvenikov bi bilo moč preprečiti pretežno število rakov, če bi uspeli odstraniti ali preprečiti škodljivi vpliv kancerogenih dejavnikov, ki so prisotni v onesnaženem ozračju, prehrabnih artiklih, pri proizvodnih postopkih v industrijskih obratih in še drugod, ali pa se jim izpostavlja človek sam s svojimi razvadami, kot je npr. kajenje cigaret. Očitno sodi ta vidik boja proti raku med prizadevanja proti onesnaževanju človekovega okolja; zadeva pa zakonodajo, higiensko-tehnične ukrepe in ustrezen nadzor v obratih ter še druge poklicane družbene dejavnike.

Več kot polovico rakov bi se dalo danes že odkriti v zgodnjem stanju razvoja — tedaj, ko jih je še možno dokončno ozdraviti. Da pride danes le ena tretjina takih bolnikov na zdravljenje, je razlogov več. Predvsem gre za splošno

brezbržnost ljudi do svojega zdravja, zlasti do ne posebno hudih in nezačasnih bolezenskih tegob, s katerimi se prav začetni rak najpogosteje oglašja, po drugi strani pa tudi pretiran strah pred to boleznijo zadržuje bolnike, da bi šli pravočasno k zdravniku. Zato je bil zelo uместen poziv dr. Pierra Denoixa, predsednika Mednarodne unije za boj proti raku, na zadnjem mednarodnem kancerološkem kongresu v Firencah, ki je veljal predvsem novinarjem, naj opustijo obeleževanje »raka« z grozljivimi pridevki (npr. »kuga« današnjega časa ipd.), ki zbuja strah in predstavo o neizogibni tragični usodnosti te bolezni. Prav je poudaril, da bi z opustitvijo teh pridevkov dali boju proti raku neprecenljiv prispevek, saj bi mnogim bolnikom pomagali, da bi pravočasno prišli na zdravljenje.

Vzroki za nezadovoljivo stanje glede zgodnjega odkrivanja raka so seveda tudi v sami zdravstveni službi: pomanjkanje zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja, nezadovoljiva izobrazba teh kadrov, pomanjkljiva opremljenost ordinacij, odsotnost smotrne organizacije te dejavnosti, da ne omenim še pomanjkljivosti detekcijskih metod samih po sebi, kar zahteva še mnogo raziskovalnega dela.

Za odpravo teh pomanjkljivosti je predvsem potrebno veliko sredstev, veliko več kot jih zdravstveni službi odmerjajo dogovorjeni prispevki.

Vsak rakav bolnik naj bi bil čimprej deležen najboljšega možnega ugotavljanja in zdravljenja, ker gre pri tem vedno za življenje. Današnja medicina ima v tem pogledu velike možnosti, zahteva pa visoko specializirane in izkušene strokovnjake, pa tudi zelo drago opremo in draga zdravila. Vse to narekuje koncentracijo teh zmogljivosti v visoko specializiranih centrih, katerih obstoj je osnovni predpogoj, da se akcije za zgodnejše odkrivanje raka ne bodo izjalovile. S tem je utemeljeno, da smo si v naši strategiji boja proti raku v SR Sloveniji postavili kot prvo nalogo rešitev skrajno nezadovoljivih prostorskih razmer in nezadovoljive materialne opremljenosti — zlasti Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Pri tem moramo upoštevati še zlasti njegovo vlogo kot jedra klinične onkološke službe v okviru Kliničnega centra, kot baze za onkološko izobraževanje zdravstvenih kadrov raznih profilov in baze znanstvenih raziskovanj na področju raka in kot organizacije združenega dela, ki ji je prvenstvena skrb uspešen boj proti raku v naši republiki! Pomen Onkološkega inštituta je naša javnost — žal bolj kot pa odgovorni družbeni organi — očitno pravilno dojemala. Odtod tudi njena stalna materialna in moralna pomoč vsem našim prizadevanjem za rešitev inštitutovih težavnih razmer, da bi lahko ustrezneje razvijal svoje dejavnosti.

Tako je tudi našemu Društvu SR Slovenije za boj proti raku, že od njegove ustanovitve v letu 1971, ena glavnih skrbi: pomagati inštitutu do takega stanja, da bo mogel zadovoljivo opravljati svoje poslanstvo in naloge, ki jih potrebuje terjajo.

Zelo malo smo pri nas naredili tudi za ustrežnejšo rehabilitacijo rakavih bolnikov — fizično, psihično in socialno. Mnogi bolniki, ki so bili sicer uspešno zdravljeni, so potem oslabiljeni ali delno prizadeti prepuščeni sami sebi. V nemajhnih meri gre pri tem tudi za vprašanje odnosa človeške okolice do takega bolnika — odnosa svojcev, delovnih kolektivov in drugih; namesto, da bi mu

vsestransko pomagali, da bi se vključil v normalno življenje in delo, ga neredko osamijo s slabo prikritim ožigosanjem obsojenca na smrt. Še celo hudo pa je mnogim bolnikom, ki so zaradi hujše invalidnosti ali napredovale bolezni navezani na tujo pomoč in stalno medicinsko nego. Potrebna nega takih bolnikov na domu po večini ni zagotovljena družini so v breme, domovi za onemogle jih neradi sprejemajo, bolnišnice jih odklanjajo. S to stisko se srečujemo vsak dan in tu smo spet pri začetku. Ali ne daje prav ta bedni konec življenja mnogih rakavih bolnikov vtis grozljivosti bolezni, ki zbuja v ljudeh upravičen strah pred njo? Zato nimamo prizadevanja zaboljšanje teh razmer nič manjše teže kot prizadevanja za zgodnejše odkrivanje raka: tudi vsa ta prizadevanja pomenijo boj proti raku!

Ne moremo biti brezbržni do tega, kako neozdravljeni bolniki živijo s svojim rakom in kako za njim umirajo.

Na koncu naj le še omenim, da sta važni področji dejavnosti boja proti raku tudi nenehno izobraževanje zdravstvenih kadrov in pa raziskovanje na vseh področjih, ki smo jih omenili. Le od slednjega lahko pričakujemo novih, učinkovitejših orodij za boj proti tej bolezni in zmago nad njo.

Iz teh, bežno nakazanih vidikov boja proti raku in našega programa, se nam kaže tudi vloga našega društva za boj proti raku, ki je prostovoljno združenje laikov in strokovnjakov, ki želijo pomagati zdravstveni službi pri zatiranju te bolezni. Akcija društva se začne tam, kjer se konča njena zmogljivost in pristojnost onkološke zdravstvene službe sa-

me, da bi mogla uveljavljati potrebne ukrepe ter tedaj, ko po uradni poti zbrana sredstva ne zadoščajo več za kritje potreb posameznih področij dejavnosti v boju proti raku. Društvo naj bi bilo posrednik med onkološko zdravstveno službo in javnostjo ter zadevnimi družbenimi dejavniki, posredovalo naj bi jim strokovno načrtovane programe posameznih dejavnosti v boju proti raku in potrebe za njihovo izvajanje ter jih hkrati mobiliziralo k sodelovanju in pomoči. Zato naj bi ta teden veljal tudi kot spodbuda občanom in delovnim organizacijam tako za včlanjenje v Društvo SR Slovenije za boj proti raku, kot tudi za pomoč pri njegovem delu, saj se bo s tem njihovo hotenje — sodelovati in pomagati pri premagovanju raka — lahko najbolj učinkovito uveljavilo.

Novim upokoјencem za dosedanje sodelovanje - hvala!

VEVČE, MAREC — Na zadnji delovni februarški dan so se od svojih sodelavcev poslovili kar trije člani kolektiva. Izpolnili so dolžnosti do sebe in družbe, ko so večji del svojega življenja prispevali k normalnemu delu svoje delovne organizacije in bili eden od članov, ki združujejo svoje delo za napredek tovarne.

Napak bi bilo, če bi komurkoli od njih dajali prednost v njihovem prizadevanju v času dela, ali prednost v prijateljskih medsebojnih odnosih med sodelavci. Vsem gre enako priznanje, enaka zahvala.

Jožica Brinovec

Jožica Brinovec je prišla v tovarno 28. 7. 1947. Že prej je delala 7 let v trgovini. Prvih 8 let je bila na delovnem mestu paznika sita in klobučevin pri I. papirnem stroju. Nočne izmene in delo pri stroju za žene niso primerne, zato je kasneje razvažala v ročni dodelavi papirja, nekaj časa prebiral papir, nato pa je opravljala dolžnost evidentičarja proizvodnje in odpreme.

Ko smo jo ob slovesu vprašali, kaj sedaj, se je veselo nasmehnila. Nič nima skrbi. Malo ima njivice, malo se bo ob času borovnic in gob sprehodila po gozdu. To, da je bil že od nekdaj njen konjiček. Skrbi pa jo, kam bo postavila hladilnik in drugo, kar so ji ob odhodu v pokoj poklonile sodelavke.

Vera Gašperšič je z nekaterimi zaposlitvami pred tem začela z delom v Papirnici 3. 12. 1945. Znana so ji bila dela v ročni dodelavi papirja. Dalj časa je prebiral, od leta 1963 do oktobra 1970 je bila vzorčarka, nazadnje pa evidentičar proizvodnje in odpreme. Privatno je njeno umirjeno življenje prevečevalo ljubiteljstvo do gledališča. Redke so bile predstave amaterskih skupin in poklicnih

gledališč, ki jih Vera ne bi obiskovala. To, pravi, bo delala tudi še naprej, dokler bo mogla sprejemati glasove in kretnje gledaliških umetnikov. To pa ji še dolgo iz srca želimo.

Vera Gašperšič

Albin Zabukovec odhaja v pokoj zdrav in vever. Z že nekaj delovne dobe je prišel v tovarno 11. 5. 1940. Od nastopa dela do 1946. leta je pripravljajl kislino, nato pa se je zaposlil pri proizvodnji energije v kotlarni. Nekaj časa kot pepeljar, po strokovnem izpitu pa je delal na delovnem mestu kurjača I. Dovolj strokovno in odgovorno delo mu je bilo

Albin Zabukovec

v veselje, vestnost in natančnost pa legitimacija na delovnem mestu. Pravi, da se je z ljudmi dobro razumel. Če je prišlo kaj navzkriž, to niso bile osebnе zadeve. Sporeči se je bilo treba zaradi načina dela in da bi obrat bolje deloval. Tak strokovni prepirček pa je trajal komaj pol ure, sicer pa je bilo razumevanje odlično.

Tovariš Albin je kar vesel, da se mu pri njegovih 64 letih starosti ne bo treba več držati natančno določenega delovnega časa. Malo dela na vrtu in dosti razvedrila z vnučki mu bodo krajšali čas in popestrili zasluženi pokoj.

Tudi papirničarji na Trnovskem maratonu

VEVČE, MAREC — Smučarski teki so postali zelo priljubljena oblika zimске rekreacije. V ta namen organizirajo po Sloveniji več množičnih tekov na smučeh. Najbolj znane prireditve so: Bloški teki, Koroški maraton in naša največja tekaška prireditev Trnovski maraton.

Tudi v naši tovarni se število smučarjev — tekačev iz leta v leto večja. To zimo smo se udeležili Bloških tekov, trim akcije na Brdu in Trnovskega maratona. Iz premaznega oddelka smo se udeležili tega maratona: Mirko, Smrekar, Peter Hribar, Franci Košir in naš najstarejši tekač Albin Vengust. Na Črnem vrhu se je zbralo preko 1300 tekmovalcev in veliko gledalcev. Vreme je bilo lepo, sončno in ne prehladno. Ob 9.30 smo startali vsi naenkrat. Proga je namreč dolga 21 km oz. 42, če pretečeš dva kroga. Proga je speljana po obronkih Trnovskega gozda, večinoma po

ravnem z nekaj vzponi in spusti. Na vsakih 5 km je okrepčevalnica kjer lahko dobiš čaj, rezino pomaranče, sok ali čokolado. Pravilno mazanje tekaških smuči pomeni veliko. Če se »zamažeš« ali pa sploh ne namažeš, ti ne pomaga še taka kondicija. Kakor mnogim se je tudi meni primerilo, da so mi smuči po nekako 15 km šle bolj nazaj kot naprej, kar predstavlja veliko muke, posebno na vzponih. Po pretečenih 21 km dobiš značko in lahko obdržiš startno številko. Ker se držimo pravila »važno je sodelovati« uvrstitve niso važne (saj jih tudi ne vemo). Za orientacijo pa lahko povem, da sem prišel na cilj 5 minut pred našim olimpijcem Maksom Jelencom, le s to razliko, da je on pretekel dva kroga.

Upam, da bo padlo toliko snega kakor marca tudi novembra, da bomo lahko tekli tudi na Trebeljevem.

Franci Košir

* Prof. dr. Božena Ravnihar, direktor, Onkološki inštitut, 60105 Ljubljana, p. p. 17

Na snegu na Trebeljevem

Domače sindikalno tekmovanje v veleslalomu ali tovariško srečanje na snegu — Kdo zna bolje?

Še zadnja navodila na startu

VEVČE, MAREC — Odkar stoji žičnica na Trebeljevem, narava še ni obdarovala trebeljevskih hribov s tolikim snegom kot letos. Zato je bilo 14. marca prvič možno prirediti tekmovanje za poizkus.

Čeprav je pravi mraz prejšnjih dni pojenjal in je izza okoliških hribov pokukalo dokaj toplo sonce, je bil sneg zelo dober za smuko. Že od zgodnjega jutra je po beneški dolini prihajal avtomobil za avtomobilom s tekmovalci, mnogo pa je bilo tudi drugih gostov iz Ljubljane in okolice, da je bilo prav težko najti prostor za parkiranje.

Dokaj zahtevna proga je bila postavljena pravočasno. Tekmovanje ni imelo izrazito prvenstvenega obeležja, ampak so se člani kolektiva — smučarji pomerili bolj med seboj, češ kdo bo koga, kdo ne bo spustil vratic, ali celo kdo bo sploh vozil.

Udeležba je bila malo pod pričakovano, zlasti ženski svet je

nekako zatajil. Po sindikalnem tekmovanju so se pomerili tudi člani taborniške organizacije. Sicer pa je bilo smučišče skozi vse tiste dni dokaj živo.

Po tekmovanju so podelili osimim sodelujočim lične diplome, tiskane na ročno izdelanem papirju z vodnim znakom smučarja, ki ga je izdelal vodja RIP, tov. Janez Kamšek, natisnili pa so jih

v domači tiskarni. Vsem, ki so k temu prispevali, najlepša hvala!

Rezultati:

Zenske:	Čas v sek.
1. Lorbek Vanja	73,8
2. Babnik Milena	74,0

Moški	Čas v sek.
1. Pirkmaier Andrej	42,9
2. Klešnik Andrej	47,4
3. Vengust Albin	51,1
4. Zapašek Andrej	52,1
5. Selan Peter	52,9
6. Lampelj Matija	57,7
7. Mikelj Andrej	58,3
8. Košir Franci	58,8
9. Zajc Franc	59,4
10. Jelenko Bogo	59,9
11. Porenta Miloš	60,9
12. Žagar Drago	61,5
13. Goršič Marko	66,9
14. Trtnik Janez	67,5
15. Vilfan Vid	67,6
16. Potočnik Niko	67,9
17. Stegel Vlado	68,3
18. Žgajnar Jože	73,6
19. Habič Franc	75,9
20. Mušič Jurij	79,9
21. Hribar Janez	86,4
22. Kuštrin Miro	90,4
23. Cerar Milan	96,9
24. Lednik Janez	124,5

Odstopila: Zorko Stane, Vrečar Franc

V lepo urejenem gostišču so po tekmovanju postregli s pristnimi domačimi klobasami, štruklji in zabeljenim čajem

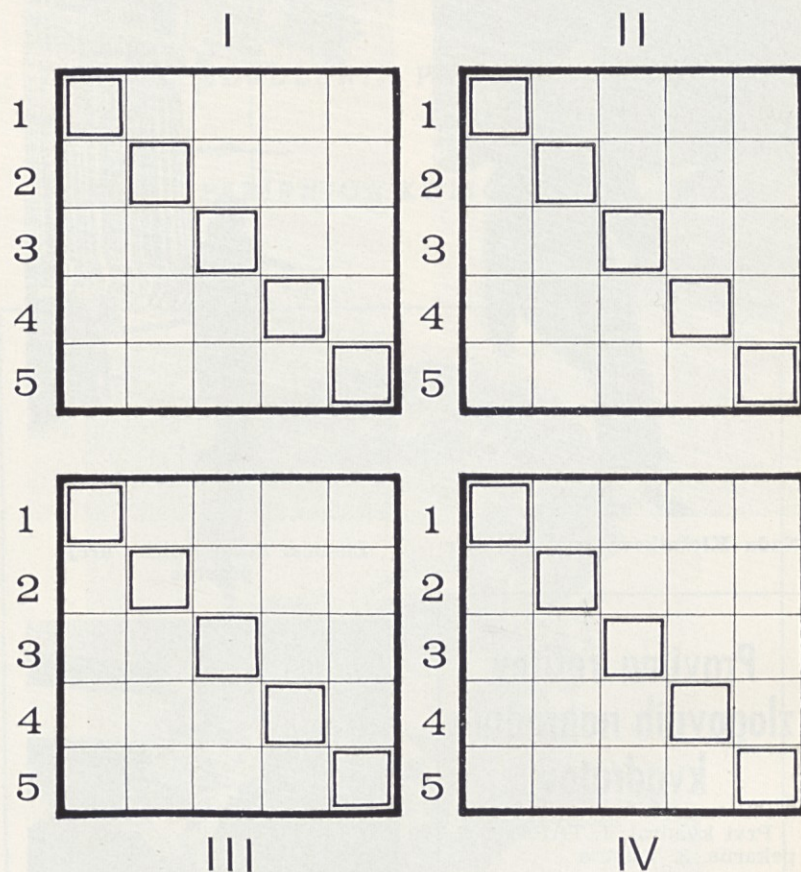

Milena Babnik med vožnjo

Čakamo na start

Mala kombinacija

Vsi štirje liki so popolnoma enaki in sestavljeni tudi iz istih črk, ki vam jih zaradi lažjega reševanja posredujemo po abecednem redu: AAAA ČČ DDD EE II KK L N OO RRRR VV

Prvi lik: 1. skupina ovac, volov ali drugih živali, 2. zemeljsko podnožišče, 3. mladič domače živali, ki nam daje volno, mleko in meso, 4. metalurški delavec, 5. zavrnitev prošnje, odklonitev, odpoved ali samoodpoved.

Na označenih poljih dobite mesto v Srbiji z večjo tovarno papirja. Vsaki besedi iz prvega lika poiščite njen anagram (iz istih črk sestavljena beseda novega pomena) in jo pod isto številko vpišete v drugi lik: 1. konjederec, tudi vrsta zoba, 2. mejna reka med BiH in Srbijo, najdaljši pritok Save, 3. obrtnik ali delavec kovinske stroke, 4. tekmeč, nasprotnik, spodričač, 5. svedec las, tudi vrsta psa.

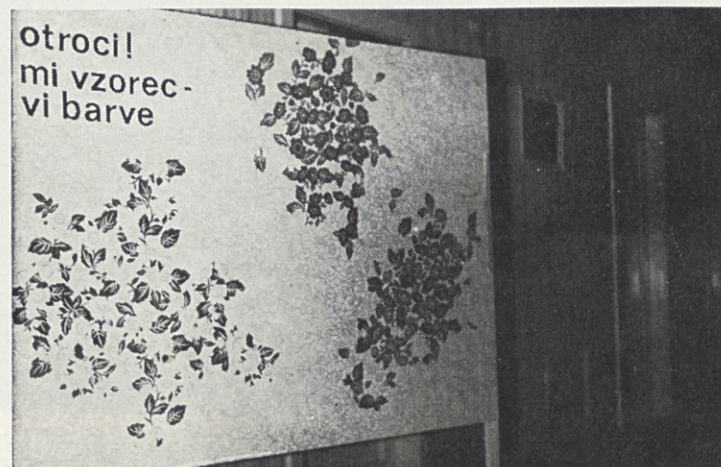
Na označenih poljih dobite mesto v Bosni z lesno in papirno industrijo.

Tretji lik: 1. povrtnina, vrsta solate, 2. mesto ob Črnem morju, največje bolgarsko pristanišče, 3. del moške ali ženske obleke, 4. četa, oddelek, pa tudi večja partizanska enota, 5. nogometni klub iz Zenice, član prve zvezne lige.

Na označenih poljih dobite ime naselja, kjer ima KTL svoj TOZD. Četrti lik: 1. star avstrijski denar, stotinka krone, 2. z oporoko ali po zakonu določen prejemnik zapuščine, 3. zimzelen grm ali drevo, iz njegovih listov delajo zmagovalne vence, 4. prekajen kos svinjske noge, 5. angleški pomorščak, ki je v letih 1577—1580 objadral zemljo (sir Francis).

Na označenih poljih dobite kraj pri Ljubljani z veliko slovensko papirnico.

I. S.

Sodelovali so tudi šolarji

VEVČE, MAREC — Pod naslovom »Otroci, mi vzorec, vi barve«, je sodelovalo veliko šolarjev Osnovne šole Polje na natečaju za vzorčne risbe. Natečaj je bil razpisan že konec lanskega leta. Namen natečaja je bil preveriti okus in sposobnosti, ki naj bi jih otroci prikazali pri vzorcih tapet. Natečaj je uspel, pri čemer je zanimivo to, da so imeli zelo dobre zamisli učenci najnižjih razredov.

Komisijo za nagraditev uspešnih del so sestavljali strokovni delavci obrata tapet in takole nagradili učence:

1. Nagrada 8 rolic tapet in 130,00 din prejme Olga Černe, 8 b
2. 7 rolic tapet in 110,00 din prejme MOHA, 8 a
3. 6 rolic tapet in 90,00 din prejme Kristina Baškovec
4. 5 rolic tapet in 70,00 din prejme Vesna Grabnar, 8 a
5. 5 rolic tapet in 50,00 din prejme Janja Selan, 1 c
6. 5 rolic tapet in 30,00 din prejme Artati Seahadi, 1 c
7. Nagrado 30,00 din prejme Stanka Babnik, 1 d
8. 30,00 din prejme risba s podpisom ALBERT
9. 30,00 din prejme Franc Vidmar, 1 d
10. 30,00 din prejme Vito Muranovič, 1 c

S. R.

Opravičilo!

VEVČE, MAREC — Opravičujem se vsem ženam Papirnice Vevče, ker sem priznal, da je bil program zanje organizirane prireditve v Kulturnem domu ob 8. marcu nad vse kvaliteten, da je pel prvak Slovenskega opernega gledališča Ladko Korošec, da je bilo slišati prijetno glasbo in dobre recitacije, da so nastopili gojenci VVZ Vevče itd.

Utemeljene govornice, da je od več kot 300 članic kolektiva na proslavo prišlo manj kot 100, so sicer resnične, vendar take žalitve nisem raznašal namerno. Odstopam od trditve, da je kakšna druga zabava privlačnejša (recimo juhuhu s kuponji in boni!) in prosim za predloge v naslednjem letu. Sindikat bo zanje hvaležen.

Jaka Poznavalčič

Nada Klešnikova spet navzgor

Žičničar Stane solidno ureja prevoze

Pravilna rešitev zlogovnih nagradnih kvadratov

Prvi kvadrat: 1. TAPETA, 2. pekarna, 3. Tanana

Drugi kvadrat: 1. zapreka, 2. PREVALJE, 3. kaljenje

Tretji kvadrat: 1. LEPENKA, 2. pentoda, 3. kadaver

Četrti kvadrat: 1. rezalo, 2. zadrega, 3. LOGATEC

Srednji kvadrat: 1. napaka, 2. PALOMA, 3. Kamare

Pravilno so rešili in bili izžrebani naslednji ugankarji:

10 din — Ivanka Peternel
10 din — Ivanka Ovca
10 din — Branko Ocvirik
30 din — Hilda Gradišek
60 din — Nada Klančar

Rešitve MALE KOMBINACIJE pošljite do 12. aprila 1976 na uredništvo »Naše delo«.

Tudi letos so bile vse članice kolektiva ob 8. marcu obdarovane s šopkom. Na sliki: Čestitke se je razveselila tudi Metka Gradišar

Najmlajši iz VVZ Vevče so čestitali vsem ženam, zlasti pa svojim mamicam, ki so jih prišle gledat

Vevčani na maratonskih smučarskih tekih

Pred tremi leti so prizadevni idrijski športni delavci na Črnem vrhu priredili smučarski maraton. Mnogo je bilo takih, ki so verjeli, da se ni moč v majhni Sloveniji kosati s Švedi in njihovim slovitim Vasa tekom. Prvo leto je bilo skromno in plaho. Samo 360 smučarjev — tekačev se je pomerilo na 25 km dolgi progi. Na Švedskem se je pomerilo letos že 18.000 smučarskih tekačev na 90 km dolgi progi. Tudi na italijanski maratonski progi »marcialonga« se je pomerilo več kot 6000 tekačev. Lani je na trnovskem maratonu sodelovalo nekaj nad 700 tekačev. Letos se je to število podvojilo. Pa tudi progo so podaljšali, saj je merila 42 km. No, nekateri tekmovalci so se pomerili na krajših progah. Pogum Idriččanov je bil poplačan. Trnovski maraton je že postal nekakšen slovenski zimski praznik pa tudi drugi so jih začeli posnemati. Na Koroškem poznajo Koroški maraton na 30 km in na Blokah, kjer je bila nekoč zibelka smučanja v Srednji Evropi, imajo »Bloške teke« tudi na 30 km.

Zdravniki in drugi izvedenci govorijo o smučarskih tekih zelo pohvalno. Samo še plavanje ima izmed vseh športnih disciplin na človekovo telo enako blagodejen učinek. Smučski tekač živi dlje (Langläufer leben länger) je splošna krilatica modernega, v železno pločevino zakovanega človeka, ki bi rad ušel tehniki. Lani so v Zahodni Nemčiji prodali nad 60.000 tekaških smuč. Podobna gibanja so tudi drugod. Človek bi rad ušel srčnemu infarktu in tudi drugim boleznim modernega časa, zato se zateka nazaj k naravi. Noben šport ne nudi toliko vsestranskih učinkov kot smučarski tek. Gibanje je vsestransko in ni je mišice v človeškem telesu, ki ne bi bila v gibanju. Pljuča široko diha jo čisti zrak. Misel se bistri, ko oko občuduje naravo, ki obkroža tekača. Prostrana polja in travniki, pokriti z belo odejo brez saj in drugih umazanij, se menjavajo z gozdovi, poraslimi s temnimi smrekami in svetlo bukovino, ko smučar brzi na lahkem smučeh cilju naproti. Na naših smučiščih je gneča in dolgi repi so pred smučarskimi vlečnicami. Smučarski tekač je svoboden na belih poljnah, nobena tehnika ga ne utesnjuje in s celo družino ali s prijatelji občuduje lepote, katere se ponujajo. Ob vsaki lepi smučarski soboti ali nedelji se polomi 150 do 200 smučarjev. Po tedne so okovani v mavec. Družba je oškodovana za težke denarje, ko smučarji z zlomljenimi nogami ne delajo v tovarnah in še zdravljenje ni zastoj. Doslej še nisem slišal in ne bral, da bi se kdajkoli kak smučarski tekač polomil. Tudi tu je velika prednost smučarskega teka. Pa še nekaj. Takšna oprema je izredno poceni v primerjavi s smučarsko opremo za alpske discipline. Za 1200 dinarjev se dobi obleka, čevlji, smuči in palice.

Tudi Vevčani so začeli obiskovati tekaške prireditve. Lani se je le pisec udeležil trnovskega maratona. Letos nas je bilo že štirikrat več. Najprej so se Miro Smrekar, Franc Košir in Peter Hribar pomerili na bloških tekih na sedem kilometrov dolgi progi. Albin Vengust je na štartu spremenil odločitev in spremenil prijava s 7 na 30 km. Po tekmi so Vevčani dejali, da se na kratki progi še ogreli niso pa je že bil pred njimi cilj. Isti tovariši so mesec dni kasneje štartali na trnovskem maratonu. Smrekar, Košir in Hribar so brez težav pretekli 21 km. Tudi tu se je Vengust odločil za daljšo progo, za pravi maratonski tek na 42 km. Nič ni bilo videti utrujenosti na udeležencih, vedri so prišli na cilj. Prav gotovo ni nihče razmišljal o visoki uvrstitvi.

A. V.

Po 42 kilometrih je nasmeh maratonca Albina Vengusta še vedno vedrejši kot v zakajenih pisarnah (Foto: Franci Košir)

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Vevče

Februar 1976

Prišli:

Kar Zlato — pom. delavec v kov. del.

Sever Božidar — pom. delavec — pomivalec

Devedžić Safija — snažilka

Pešec Anton — vodja gaufrirnega stroja

Bojko Boris — samostojni ref. v izv. odd.

Odšli:

Vrečar Franc — električar II

Zlatković Zoran — I. pom. dodel. stroja

Kar Zlato — pom. delavec v kov. del. — v JLA

Zajkescović Drago — pom. delavec — v JLA

Suljanović Emer — pospravljalavec izmeta — v JLA

Porčič Mirsad — pom. delavec — v JLA

Jere Alojz — manipulant — v JLA

Zver Marjan — strugar III — v JLA

Petrović Milivoje — vnašalec — v JLA

Krizmanić Dragan — I. pom. dodel. stroja — v JLA

Poročili so se:

Nenadić Radoslav z Otokolić Milevo
Zagar Drago z Ostrež Marto
Čestitamo!

Rodili so se:

Francu in Idi Lenart sin Tomaž
Čestitamo!

Papirnica Količevo

V mesecu decembru so se zaposlili:

Hozjan Branko — del. v proizvod.

Hribar Rudolf — delavec v proizvod.

Velkavrh Franc — del. v proizvod.

Ranković Mira — delavka — snažilka

Koderman Avguštin — pakar bal

Tič Milan — strojni ključavničar

V mesecu decembru so odšli:

Lazaročević Stanojko — lesni delavec — v JLA

Birk Miro — del. v dodelavi — samovoljno

Bergant Mirko — stroj. ključavničar — v JLA

Homar Ciril — del. v lepenki — v JLA

Moneta Janez — proizvod. — izključen

Feher Stefan — del. v proizvod. — sporazumno

Rodili so se:

Kopač Dragica in Romanu sin Roman-Dejan

Čestitamo!

V času od januarja do marca so se zaposlili:

Hafner Emilijan — del. v dodelavi

Marčun Miroslav — papirničar

Zaveršnik Franc — del. na lesnem prostoru

Perič Milan — del. na lesnem prost.

Sitar Franc — del. na lesnem prost.

Siljak Milan — del. na lesnem prost.

Verbovšek Rudolf — del. v proizvod.

Milanović Radoslav — del. na les. prost.

Novak Stefan — del. v proizvodnji

Horvat Stefan — del. v dodelavi

Konculić Tadmislav — lesni delavec

Kralj Janko — kadrovski

Flerin Karol — strojni ključavničar

V času od januarja do marca so odšli:

Sternad Ivan — upokojen

Sitar Franc — lesni delavec — samovoljno

Korošec Ivan — predelavec — upokojen

Grilj Slavko — nabavljalec — upokojen

Hribar Rudolf — del. v proizvod. — samovoljno

Okoren Jože — električar — v JLA

Grintal Franc — dvorišni delavec — v JLA

Koderman Marjan — del. v lepenki — v JLA

Urbanija Dušan — stroj. ključ. — v JLA

Seinacht Ernest — stroj. ključ. — upokojen

Poročili so se:

Zupan Marjan z Bernot Majdo
Čestitamo!

Rodili so se:

Maroltu Jožetu hči Nevenka

Iliču Božu hči Biljana

Cerarju Janezu sin Janko

Klopčiču Miru sin Matjaž

Lončarju Francu sin Franc

Čestitamo!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo — Izdajata ga delavska sveta — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Deisinger, Milan Korošec, Jože Marolt, Ljubo Milič, Tone Novak, inž. Danilo Skerbinek — Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani

Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 23. 1. 1974 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.